

Dokument s plenarne sjednice

A9-0037/2021

8.3.2021

IZVJEŠĆE

o provedbi direktiva o kvaliteti zraka: Direktive 2004/107/EZ i Direktive
2008/50/EZ
(2020/2091(INI))

Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane

Izvjestitelj: Javi López

SADRŽAJ

	Stranica
OBRAZLOŽENJE – SAŽETI PREGLED ČINJENICA I REZULTATA ISTRAŽIVANJA ...	3
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	8
MIŠLJENJE ODBORA ZA PROMET I TURIZAM	29
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	36
KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU.....	37

OBRAZLOŽENJE – SAŽETI PREGLED ČINJENICA I REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Uvod

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO)¹ onečišćenje zraka najveći je rizik za zdravlje povezan s okolišem u Europi te uzrokuje više od 400 000 slučajeva preuranjene smrti godišnje, na što se nadovezuju i izravni negativni učinci na okoliš. Najštetnije onečišćujuće tvari za ljudsko zdravlje u Europi su lebdeće čestice (PM), dušikov dioksid (NO_2) i prizemni ozon (O_3)². Procjene utjecaja dugotrajne izloženosti onečišćujućim tvarima u zraku na zdravlje u 28 država članica EU-a, koje su provedene 2018., pokazale su da su lebdeće čestice ($\text{PM}_{2.5}$) uzrok smrti u otprilike 379 000 slučajeva preuranjene smrti, NO_2 u oko 54 000 smrtnih slučajeva, a O_3 19 400 slučajeva preuranjene smrti³.

Onečišćujuće tvari u zraku mogu biti antropogenog, prirodnog ili mješovitog podrijetla, ovisno o izvoru koji ih je proizveo. Prirodni izvori uključuju vulkane, vegetaciju, munje, tlo, eroziju vjetrom i oceane. Emisije iz izvora povezanih s ljudskim djelovanjem nastaju u različitim sektorima gospodarstva: lebdeće čestice proizvode se uglavnom pri grijanju, u industriji i prijevozu; NO_x (dušikovi oksidi koji uključuju dušikov monoksid (NO) i dušikov dioksid (NO_2)) emitiraju se u prometu i pri proizvodnji energije; većina emisija sumporovih oksida (SO_x) nastaje pri proizvodnji energije i u necestovnom prijevozu; gotovo sve emisije amonijaka (NH_3) potječu iz poljoprivrede; hlapivi organski spojevi (HOS-ovi) uglavnom se otpuštaju iz boja i kemikalija koje se upotrebljavaju u proizvodnji i održavanju; emisije ugljičnog monoksida (CO) emitiraju se pri grijanju i u prometu; a većina emisija metana (CH_4) dolazi iz poljoprivrednog, otpadnog i energetskog sektora⁴.

Utjecaj onečišćenja zraka na zdravlje i ekosustave

Glavni uzroci smrti koji se pripisuju onečišćenju zraka su srčane bolesti i moždani udar, nakon čega slijede bolesti pluća i rak pluća. Izloženost onečišćenom zraku može dovesti i do smanjene plućne funkcije, respiratornih infekcija i teške astme te se može povezati i s dijabetesom, pretilošću, sistemskom upalom, Alzheimerovom bolešću i demencijom⁵. Utjecaj onečišćenja zraka na zdravlje različit je za različite skupine stanovništva. Skupine koje su najosjetljivije na utjecaj onečišćenja zraka ranjive su skupine kao što su djeca, trudnice, starije osobe i osobe s već postojećim zdravstvenim problemima. Podaci ukazuju i na to da su osobe lošijeg socioekonomskog statusa izloženije onečišćenju zraka jer je vjerojatnije da će živjeti u okruženjima u kojima je kvaliteta zraka lošija⁶.

Onečišćenje zraka ima razarajuće posljedice na prirodne ekosustave te dovodi do uništavanja okoliša. Najštetnije onečišćujuće tvari u zraku za ekosustave su O_3 , SO_2 , NO_x i amonijak⁷.

¹ Ambient Air Pollution: A global assessment of exposure and burden of disease (Onečišćenje zraka: Globalna analiza izloženosti i tereta bolesti), Svjetska zdravstvena organizacija, 2016.

²Kvaliteta zraka u Europi - 2020., Izvješće 9/20, Europska agencija za okoliš, 2020. (EEA, 2020.)

³ ibid.

⁴ EU policy on air quality: implementation of selected legislation (Politika EU-a o kvaliteti zraka: primjena odabranog zakonodavstva), Služba Europskog parlamenta za istraživanja, 2021. (EPKS, 2021.)

⁵ EEA, 2020.

⁶ ibid.

⁷ ibid.

NO_x i amonijak uzrokuju eutrofikaciju, do koje dolazi zbog prekomjerne količine hranjivih tvari koja može dovesti do promjena u pogledu raznolikosti vrsta i do invazije novih vrsta. Procjene pokazuju da su 2018. prekoračenja kritičnih opterećenja za eutrofikaciju zabilježena u gotovo svim europskim zemljama i na više od 65 % površine europskih ekosustava⁸. NO_x i SO_2 uzrok su zakiseljavanja, koje uključuje promjene pH razine vode i tla koje su štetne za tlo i život u vodi. Procjene za 2018. pokazuju da su kritična opterećenja za zakiseljavanje prekoračena na oko 6 % površine europskih ekosustava⁹. O_3 šteti usjevima, šumama i biljkama jer smanjuje njihovu stopu rasta i utječe na biološku raznolikost¹⁰.

Nekoliko vrsta onečišćujućih tvari u zraku utječe i na klimatske promjene, s obzirom na to da su ta dva problema usko povezana. Neki od njih, kao što je slučaj s O_3 i crnim ugljikom, u isto su vrijeme i staklenički plinovi koji izravno doprinose globalnom zatopljenju. Druge vrste (npr. neke lebdeće čestice) imaju učinak hlađenja. Budući da staklenički plinovi i onečišćujuće tvari u zraku često dolaze iz istih izvora, ograničavanje emisija jednog od tih onečišćivača moglo bi pozitivno utjecati i na emisije drugog¹¹.

Ukupni učinci onečišćenja zraka na zdravlje, ekosustave, usjeve i šumske prinose, među ostalim, sa sobom nose i znatne tržišne i netržišne troškove. Tržišni troškovi uključuju smanjenu produktivnost rada, povećane rashode za zdravstvo, gubitak usjeva i šumskih prinosa te posljedice za turistički sektor. Netržišni troškovi uključuju troškove koji proizlaze iz povećane smrtnosti i morbiditeta, degradacije zraka, kvalitete vode i zdravlja ekosustava te klimatskih promjena¹².

Politike EU-a u području kvalitete zraka

Poboljšanje kvalitete zraka na dnevnom je redu EU-a već desetljećima. Trenutačno je glavni strateški dokument EU-a o kvaliteti zraka „program Čisti zrak za Europu”, donesen 2013. U njemu su utvrđena dva glavna cilja za 2030.: smanjenje broja slučajeva preuranjene smrti čiji su uzrok lebdeće čestice i O_3 za 52 % te smanjenje površina ekosustava na kojima su premašene granične vrijednosti eutrofikacije na 35 %; oba cilja potrebno je ostvariti kombinacijom regulatornih i neregulatornih mjera. U sklopu novijeg razvoja događaja, u europskom zelenom planu istaknuta je predanost EU-a smanjenju onečišćenja zraka iz sektora s najviše emisija i rješavanju međupovezanih izazova u pogledu onečišćenja zraka donošenjem akcijskog plana za nultu stopu onečišćenja, koji će među glavnim ciljevima imati i poboljšanje kvalitete zraka u EU-u.

Kako bi se osiguralo dobro stanje kvalitete zraka za građane, EU je uspostavio politički okvir koji se temelji na trima glavnim stupovima politike.

- Prvi stup čine dvije direktive o kvaliteti zraka¹³ čiji je glavni cilj utvrđivanje zajedničke metode za praćenje i procjenu kvalitete zraka, uspostavljanje standarda koje treba postići diljem EU-a, osiguravanje javne dostupnosti informacija o kvaliteti zraka te održavanje

⁸ EPRS, 2021

⁹ ibid.

¹⁰ ibid.

¹¹ EEA, 2020.

¹² EPRS, 2021

¹³ Direktiva 2008/50/EZ od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čišćem zraku za Europu i Direktiva 2004/107/EZ od 15. prosinca 2004. o arsenu, kadmiju, živi, niklu i polickličkim aromatskim ugljikovodicima u zraku

dobre kvalitete zraka i njeno poboljšanje u područjima u kojima nije dobra¹⁴.

- Drugi stup obuhvaća Direktivu o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija¹⁵, kojom se utvrđuje smanjenje nacionalnih emisija za glavne onečišćujuće tvari, odnosno SO₂, NOx, HOS-ovi, NH₃ i PM_{2.5}.
- Treći stup uključuje nekoliko zakonodavnih akata EU-a kojima se uređuje onečišćenje zraka iz određenih izvora u sektorima kao što su industrija i promet.

Ovo će se izvješće prvenstveno usredotočiti na dvije direktive o kvaliteti zraka.

U razdoblju 2000.–2018. došlo je do općeg smanjenja emisija zahvaljujući politikama EU-a, što je dovelo do znatnog odvajanja emisija od gospodarske aktivnosti, a to je poželjno za pozitivne rezultate kako u području okoliša tako i kada je riječ o produktivnosti. Međutim, kvaliteta zraka nije se poboljšala u istoj mjeri te i dalje ima ozbiljan utjecaj na ljudsko zdravlje i okoliš, pa je potrebno uložiti dodatne napore kako bi se osiguralo zdravlje europskih građana i okoliša¹⁶.

Provedba direktiva o kvaliteti zraka

Direktive EU-a o kvaliteti zraka bile su učinkovite u području utvrđivanja zajedničkih standarda EU-a za kvalitetu zraka i olakšavanja prikupljanja i razmjene informacija o kvaliteti zraka, no nisu bile uspješne kada je riječ o smanjenju onečišćenja zraka i njegovih štetnih učinaka. Većina država članica nije ispunila standarde kvalitete zraka niti su poduzele dostaatne mjere kako bi se prekoračenja svela na najmanju moguću mjeru.

Direktive o kvaliteti zraka treća su generacija politika EU-a o kvaliteti zraka još od ranih 1980-ih te su naslijedile standarde kvalitete zraka koji su stari između 15 i 20 godina, pri čemu je većina tih standarda slabija od smjernica WHO-a. To je slučaj i s PM_{2.5}, čijim je razinama koje premašuju standarde EU-a za kvalitetu zraka 2017., na primjer, bilo izloženo 8 % gradskog stanovništva EU-a, dok se ta brojka povećala na 77 % kada su se razine mjerile u skladu s preporukama WHO-a¹⁷. Izvjestitelj stoga pozdravlja obvezu preuzetu u europskom zelenom planu o reviziji standarda za kvalitetu zraka i njihova usklađivanja sa standardima Svjetske zdravstvene organizacije te istodobno ističe da ambicija EU-a da postane globalni predvodnik u području klime mora biti popraćena ambicioznim planom i mjerama za smanjenje onečišćenja zraka, uz postavljanje ambicioznih standarda za sve onečišćujuće tvari u zraku.

Jačanje mreže za praćenje kvalitete zraka i s tim povezanih informacija

EU je uspostavio mrežu za praćenje kvalitete zraka s više od 4 000 mjernih postaja i 16 000 točaka uzorkovanja na temelju kriterija utvrđenih u direktivama o kvaliteti zraka¹⁸, ali odredbe kojima se reguliraju lokacije mjernih postaja omogućuju određenu razinu fleksibilnosti, koja može utjecati na mjerena i relevantnost prikupljenih podataka. U tom pogledu izvjestitelj

¹⁴ EPRS, 2021

¹⁵ Direktiva (EU) 2016/2284 od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari, o izmjeni Direktive 2003/35/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2001/81/EZ

¹⁶ Onečišćenje zraka: naše zdravlje još uvijek nije dovoljno zaštićeno, Tematsko izvješće br. 23/2018, Europski revizorski sud, 2018. (Europski revizorski sud, 2018.)

¹⁷ Sažetak provjere prikladnosti, Europska komisija, 2019. (EK, 2019.)

¹⁸ ibid.

poziva Komisiju da ojača obveze iz Direktive kako bi se osiguralo da države članice mjere kvalitetu zraka na odgovarajućim lokacijama i izvorima emisija te da prikupljeni podaci pružaju informacije o tome gdje se pojavljuju najviše koncentracije onečišćujućih tvari u zraku. Izvjestitelj također poziva Komisiju da preispita i uspostavi nova obvezna pravila za određivanje lokacija za postavljanje mjernih postaja i točaka uzorkovanja.

Fokus direktiva o kvaliteti zraka nije na smanjenju emisija na mjestima gdje ljudi najviše pate od posljedica onečišćenja zraka ili gdje su koncentracije onečišćenja najviše. Stoga izvjestitelj traži da se u indeks kvalitete zraka uvedu novi pokazatelji koji bolje odražavaju izloženost ljudi onečišćenju zraka, kao što je gustoća naseljenosti oko mjernih postaja i točaka uzorkovanja.

COVID-19 i onečišćenje zraka

Pandemija bolesti COVID-19 primjer je neraskidive povezanosti zdravlja ljudi i zdravlja ekosustava. Mjere ograničavanja kretanja koje je uvela većina država članica EU-a kako bi pandemiju stavile pod kontrolu dovele su do znatnog smanjenja emisija onečišćujućih tvari u zraku, posebno iz cestovnog, zrakoplovnog i međunarodnog pomorskog prometa. Postoje i dokazi da dugotrajna izloženost onečišćenju zraka može povećati osjetljivost na COVID-19¹⁹.

Izvjestitelj naglašava da je pri oblikovanju novih politika potrebno uzeti u obzir pouke izvučene iz pandemije bolesti COVID-19 u pogledu onečišćenja zraka te da borbu protiv onečišćenja zraka treba postaviti u središte EU-ova plana oporavka kako bi se zajamčilo zdravlje građana i povećala otpornost na buduće prijetnje.

Stroge politike usmjerene na glavne izvore onečišćenja

Onečišćenje zraka prekogranični je problem koji se odnosi na sve regije i čiji su izvori brojni te ga stoga treba rješavati cjelovitim pristupom. Izvjestitelj smatra da će bilo kakve nove mjere biti beskorisne ako se kvalitetu zraka na adekvatan način ne postavi kao prioritet i ako se ona ne uključi u cjelokupno zakonodavstvo EU-a, uključujući zakonodavstvo EU-a o izvorima emisija, kao što su klima, energetika, promet, industrija, poljoprivreda i otpad, uz istodobno osiguravanje sinergija među svim područjima politika.

Većina država članica ne samo da nije ostvarila sukladnost sa standardima kvalitete zraka, već neće ispuniti ni obveze smanjenja emisija utvrđene direktivama o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija. Izvjestitelj ističe da su potrebne stroge mjere usmjerene na glavne onečišćivače i izvore onečišćenja zraka, a posebno na promet (osobito cestovni i pomorski promet i zrakoplovstvo), industrijska postrojenja, poljoprivredu i proizvodnju energije, te poziva na ubrzanje zelene tranzicije naših urbanih područja, temeljitu preobrazbu našeg industrijskog sektora i ulaganje napora u razvoj naših ruralnih područja prema održivijem i otpornijem modelu.

Poboljšanje planova za kvalitetu zraka i provedba direktiva o kvaliteti zraka

Planovi za kvalitetu zraka glavni su zahtjev direktiva o kvaliteti zraka kada država članica ne poštuje standarde kvalitete zraka. Međutim, ti su se planovi u većini slučajeva pokazali neučinkovitim u postizanju očekivanih rezultata. Stoga izvjestitelj poziva Komisiju da utvrdi

¹⁹ EEA, 2020.

niz minimalnih zahtjeva te razmjenu najboljih praksi kako bi se poboljšala izrada i provedba planova za kvalitetu zraka. Izvjestitelj također smatra da se utvrđivanjem obveze godišnjeg izvješćivanja u direktivama o kvaliteti zraka od država članica treba zahtijevati da izvješćuju Komisiju o provedbi planova za kvalitetu zraka.

Od listopada 2019. u tijeku su 32 postupka zbog povrede obveze protiv 20 država članica²⁰. Izvjestitelji smatraju da je kontinuirano neispunjeno standarda kvalitete zraka od strane država članica pokazatelj nedostatka njihove predanosti poduzimanju učinkovitijih mjera i neučinkovitosti postupaka provedbe te traže njihovu reviziju.

Promicanje svijesti građana i njihova djelovanja

Jedan je od ciljeva direktiva o kvaliteti zraka omogućiti da informacije o kvaliteti zraka budu dostupne javnosti, ali u praksi su informacije o mogućim učincima onečišćenja zraka na zdravlje koje pružaju države članice oskudne, nejasne i teško ih je pronaći²¹. Izvjestitelj smatra da informiranje i osvještenost javnosti imaju ključnu ulogu u rješavanju problema onečišćenja zraka jer mogu izazvati promjenu navika i potaknuti sudjelovanje javnosti u provedbi direktiva o kvaliteti zraka te stoga traži mjere za olakšavanje informiranja o kvaliteti zraka, kao što je standardizacija klasifikacije kvalitete zraka diljem EU-a i pokretanje javnih informativnih kampanja o onečišćujućim tvarima u zraku i njihovim učincima.

²⁰ EC, 2019

²¹ Europski revizorski sud, 2018.

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o provedbi direktiva o kvaliteti zraka: Direktiva 2004/107/EZ i Direktiva 2008/50/EZ (2020/2091(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir sporazum postignut 12. prosinca 2015. u Parizu na 21. zasjedanju Konferencije stranaka (COP 21) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (Pariški sporazum),
- uzimajući u obzir Program UN-a za održivi razvoj do 2030. i ciljeve održivog razvoja,
- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 191.,
- uzimajući u obzir Direktivu 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čišćem zraku za Europu¹,
- uzimajući u obzir Direktivu 2004/107/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o arsenu, kadmiju, živi, niklu i policikličkim aromatskim ugljikovodicima u zraku²,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari, o izmjeni Direktive 2003/35/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2001/81/EZ (Direktiva o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija)³,
- uzimajući u obzir Provedbenu odluku Komisije 2011/850/EU od 12. prosinca 2011. o utvrđivanju pravila za direktive 2004/107/EZ i 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu uzajamne razmjene informacija i izvješćivanja o kvaliteti zraka⁴,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan“ (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 17. svibnja 2018. naslovljenu „Europa koja štiti: Čisti zrak za sve“ (COM(2018)0330),
- uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 4. ožujka 2020. o uspostavljanju okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (Europski propis o klimi) (COM(2020)0080),
- uzimajući u obzir provjeru prikladnosti direktiva EU-a o kvaliteti zraka (2008/50/EZ,

¹ SL L 152, 29.1.2008., str. 1.

² SL L 23, 26.1.2005., str. 3.

³ SL L 344, 17.12.2016., str. 1.

⁴ SL L 335, 17.12.2011., str. 86.

2004/107/EZ) koju je Europska komisija provela 28. studenoga 2019.
(SWD(2019)0427),

- uzimajući u obzir Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću od 26. lipnja 2020. o napretku u provedbi Direktive (EU) 2016/2284 o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari (COM(2020)0266),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljeno „Drugo izvješće ,Izgledi za čisti zrak””(COM(2021)0003),
- uzimajući u obzir plan Europske komisije za početnu procjenu učinka za reviziju direktiva o kvaliteti zraka,
- uzimajući u obzir europsku politiku zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, posebno komunikaciju Europske komisije naslovljenu „Sigurniji i zdraviji rad za sve – Modernizacija zakonodavstva i politike EU-a o sigurnosti i zdravlju na radnom mjestu” od 10. siječnja 2017. (COM(2017)0012) i Direktivu 2004/37/EZ o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti karcinogenim ili mutagenim tvarima na radu⁵,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 14. listopada 2020. o strategiji EU-a za smanjenje emisija metana (COM(2020)0663),
- uzimajući u obzir Direktivu 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja)⁶,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije naslovljenu „Strategija održivosti u području kemikalija – Prelazak na netoksični okoliš” (COM(2020)0667) i Rezoluciju Europskog parlamenta od 10. srpnja 2020. o strategiji održivosti za kemikalije⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. ožujka 2019. o Europi koja štiti: čist zrak za sve⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi⁹, – uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 2. srpnja 2020. „Budućnost politike EU-a za čist zrak u okviru cilja nulte razine onečišćenja”¹⁰,
- uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 23/2018 naslovljeno „Onečišćenje zraka: naše zdravlje još uvijek nije dovoljno zaštićeno”,
- uzimajući u obzir izvješće Europske agencije za okoliš br. 09/2020 naslovljeno „Air Quality in Europe – 2020 Report” (Kvaliteta zraka u Europi – izvješće za 2020.).

⁵ SL L 158, 30.4.2004., str. 50.

⁶ SL L 334, 17.12.2010., str. 17.

⁷ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0201.

⁸ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0186.

⁹ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0078.

¹⁰ SL C 324, 1.10.2020., str. 35.

- uzimajući u obzir europsku ocjenu provedbe od 18. siječnja 2021. koju je izradila Služba Europskog parlamenta za istraživanja (EPRS) naslovljenu „EU policy on air quality: implementation of selected EU legislation” (Politike Unije o kvaliteti zraka: provedba određenih propisa Unije) i njezin Prilog I. „Mapping and assessing local policies on air quality. What air quality policy lessons could be learnt from the COVID-19 lockdown?” (Mapiranje i ocjena lokalnih politika o kvaliteti zraka. Koje se pouke o politikama za kvalitetu zraka mogu povući iz mjera ograničenja kretanja uzrokovanih bolešću COVID-19?),
 - uzimajući u obzir studiju njezina Resornog odjela za ekonomsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života iz siječnja 2021. naslovljenu „Air Pollution and COVID-19” (Onečišćenje zraka i COVID-19),
 - uzimajući u obzir studiju „Sampling points for air quality – Representativeness and comparability of measurement in accordance with Directive 2008/50/EC on ambient air quality and cleaner air for Europe” (Lokacije točaka uzorkovanja za kvalitetu zraka - reprezentativnost i usporedivost mjerjenja u skladu s Direktivom 2008/50/EZ o kvaliteti zraka i čišćem zraku za Europu) njezina Resornog odjela za ekonomsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života za Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane,
 - uzimajući u obzir Rezoluciju Svjetske zdravstvene organizacije od 26. svibnja 2015. naslovljenu „Zdravlje i okoliš: rješavanje zdravstvenih učinaka koji proizlaze iz onečišćenja zraka”,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika, kao i članak 1. stavak 1. točku (e) te Prilog III. Odluci Konferencije predsjednika od 12. prosinca 2002. o postupku odobrenja izrade izvješća o vlastitoj inicijativi,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za promet i turizam,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (A9-0037/2021),
- A. budući da je čist zrak ključan za ljudsko zdravlje i kvalitetu života kao i za okoliš te je utvrđen kao globalni zdravstveni prioritet u ciljevima održivog razvoja;
- B. budući da je onečišćenje zraka prekogranične prirode i da postoji značajna razmjena onečišćujućih tvari u zraku između država članica, kao i između EU-a i zemalja koje nisu članice EU-a, kako je navedeno u drugom izvješću „Izgledi za čisti zrak”; budući da su u mnogim slučajevima štetni učinci loše kvalitete zraka postali lokalni problem za države članice koje ne mogu poduzimati nikakve mjere u pogledu izvora emisija izvan svojeg teritorija;
- C. budući da je onečišćenje zraka najveći okolišni rizik za zdravlje u Europi¹¹, i da neravnomjerno pogađa sve regije, socioekonomske i dobne skupine te, prema najnovijim procjenama EEA-a učinaka na zdravlje koji se mogu pripisati onečišćenju zraka, uzrokuje gotovo 400 000 slučajeva preuranjene smrti godišnje budući da su

¹¹ Svjetska zdravstvena organizacija *A global assessment of exposure and burden of disease (Onečišćenje zraka: Globalna analiza izloženosti i tereta bolesti)*, Svjetska zdravstvena organizacija, 2016.

2018. lebdeće čestice 2,5 (PM_{2,5}) bile odgovorne za oko 379 000 preuranjene smrti koje su posljedica dugotrajne izloženosti u EU-28; budući da je izloženost koncentracijama NO₂ i O₃ prema procjenama uzrokovala oko 54 000 odnosno 19 400 slučajeva preuranjene smrti godišnje¹²;

- D. budući da je onečišćenje zraka povezano s respiratornim i kardiovaskularnim bolestima, moždanim udarima i rakom, a nedavne studije povezuju ga sa štetnim učincima na plodnost, trudnoću i novorođenčad, kao i s demencijom¹³, strukturnim promjenama mozga kod djece, Alzheimerovom bolešću, sustavnom upalom i kognitivnim oštećenjima¹⁴ te smrtnosti zbog dijabetesa¹⁵; budući da se ukupni broj preuranjene smrti zbog onečišćenja zraka smanjio za više od 50 posto od 1990.¹⁶;
- E. budući da postoje dokazi da bi izloženost onečišćenju zraka mogla utjecati na zdravstvene ishode osoba koje se zaraze bolešću COVID-19, ponajprije zbog oštećenja dišnog i imunološkog sustava i ekspresije proteina koji virusu omogućuju ulazak u stanice¹⁷;
- F. budući da će se prema drugom izvješću Komisije „Izgledi za čisti zrak” broj preuranjene smrtnih slučajeva uzrokovanih onečišćenja zraka vjerojatno smanjiti za 55 % do 2030. u usporedbi s 2005. ako države članice provedu sve mjere predviđene postojećim zakonodavstvom EU-a kojim se uređuju izvori onečišćenja zraka;
- G. budući da je gradsko stanovništvo najizloženije onečišćenju zraka, a samo jedna od deset osoba živi u gradu koji ispunjava smjernice Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) o kvaliteti zraka¹⁸; budući da danas 75 % stanovništva EU-a živi u gradskim i prigradskim područjima¹⁹;
- H. budući da je 98 % gradskog stanovništva u EU-u izloženo razinama ozona koje su više

¹² Izvješće Europske agencije za okoliš br. 09/2020 od 23. studenoga 2020. naslovljeno „Air Quality in Europe – 2020 Report” (Kvaliteta zraka u Europi – izvješće za 2020.).

¹³ Chen, H. i dr., „Living near major roads and the incidence of dementia, Parkinson’s disease, and multiple sclerosis: a population based cohort study” (Život u blizini glavnih cesta i učestalost demencije, Parkinsonove bolesti i multiple skleroze: populacijska kohortna studija): , *The Lancet*, Vol. 389, br. 10070, Elsevier Ltd., 2017., str. 718.–726.

¹⁴ Guxens, M. i dr., „Air Pollution Exposure During Fetal Life, Brain Morphology, and Cognitive Function in School-Age Children” (Izloženost onečišćenju zraka tijekom fetalnog života, morfologija mozga i kognitivna funkcija u djece školske dobi), *Biological Psychiatry*, Vol. 84, br. 4, Elsevier Inc., 2018, str. 295.–303.

¹⁵ Lim, C. C. i dr., „Association between long-term exposure to ambient air pollution and diabetes mortality in the US” (Povezanost između dugotrajne izloženosti onečišćenju zraka i smrtnosti od dijabetesa u SAD-u), *US Environmental Research*, Vol. 165, Elsevier Inc., 2018., str. 330.–336.

¹⁶ EEA Air pollution: how it affects our health (Onečišćenje zraka: kako utječe na naše zdravlje), EEA, Kopenhagen, 2020., <https://www.eea.europa.eu/themes/air/health-impacts-of-air-pollution>

¹⁷ Studija Resornog odjela za ekonomsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života Europskog parlamenta iz siječnja 2021. naslovljena „Air pollution and COVID-19. Including elements of air pollution in rural areas, indoor air pollution, vulnerability and resilience aspects of our society against respiratory disease, social inequality stemming from air pollution” (Onečišćenje zraka i COVID-19. Uključujući elemente onečišćenja zraka u ruralnim područjima, onečišćenja zraka u zatvorenim prostorima, osjetljivosti i otpornosti našeg društva na bolesti dišnog sustava, društvenu nejednakost koja proizlazi iz onečišćenja zraka”.

¹⁸ Svjetska zdravstvena organizacija *Ambient air pollution: A global assessment of exposure and burden of disease*, (Onečišćenje zraka: Globalna analiza izloženosti i tereta bolesti), Svjetska zdravstvena organizacija, Ženeva, 2016.

¹⁹ Statistički dokument Eurostata od 7. rujna 2016. naslovljena „Urban Europe – Statistics on cities, towns and suburbs” (Urbana Europa — statistika o gradovima i predgradima”

od smjernica Svjetske zdravstvene organizacije (WHO); budući da je 77 % gradskog stanovništva u EU-u izloženo razinama PM_{2,5} koje su više od smjernica Svjetske zdravstvene organizacije (WHO)²⁰;;

- I. budući da je „Lancet Planetary Health“ 19. siječnja 2021. objavio studiju o procjeni učinaka onečišćenja zraka na smrtnost u gotovo tisuću gradova u Europi²¹; budući da je utvrđeno da se deset gradova s najmanjim brojem smrtnih slučajeva zbog onečišćenja NO₂ i PM_{2,5} nalazi uglavnom u sjevernoj Europi; budući da se izazovi u pogledu kvalitete zraka uvelike razlikuju od mjesta do mjesta i budući da glavni uzrok problema varira od sustava grijanja do prijevoza; budući da postoji opći trend poboljšanja kvalitete zraka u usporedbi s 1990. unatoč gospodarskom rastu;
- J. budući da ti učinci imaju znatne tržišne i netržišne troškove, poput smanjenja očekivanog životno vijeka, povećanja medicinskih troškova, smanjenja produktivnosti rada, degradacije ekosustava, gubitka biološke raznolikosti i klimatskih promjena; budući da troškovi onečišćenja zraka za društvo, zdravstvene i gospodarske aktivnosti u Europi iznose između 330 i 940 milijardi EUR godišnje u cjelini, a troškovi svih mjera koje rezultiraju poboljšanjem kvalitete zraka iznose 70 do 80 milijardi EUR godišnje²²; budući da troškovi nedjelovanja, uključujući štetne učinke onečišćenja zraka na zdravlje građana, gospodarstvo i društvo, daleko premašuju troškove djelovanja, iako ono podrazumijeva razne mjere politike; budući da bi, prema procjenama Europske komisije, potpuna provedba postojećeg zakonodavstva EU-a o čistom zraku mogla dovesti do neto koristi do 42 milijarde EUR godišnje do 2030., osobito zbog nižeg mortaliteta i morbiditeta²³;
- K. budući da je od 1990. do 2018. EU zabilježio smanjenje emisija svih onečišćujućih tvari u zraku; budući da je najveći pad zabilježen za sumporne okside (SOx) koji su se smanjili za 90 %, nakon čega slijede nemetanski hlapljivi organski spojevi (NMHOS) i dušikovi oksidi (NOx), koji su se smanjili za otprilike 60 %, odnosno 55 %; budući da su se emisije sitnih lebdećih čestica (PM_{2,5}) smanjile za gotovo polovicu od 1990., a emisije amonijaka (NH₃) za oko jednu četvrtinu²⁴; budući da emisije NH₃ stagniraju od 2010.;
- L. budući da je prema najnovijim dostupnim podacima iz 2018. deset država članica trebalo smanjiti emisije NH₃ i do 10 % za manje od dvije godine, šest je trebalo smanjiti

²⁰ Izvješće Europske agencije za okoliš br. 09/2020 od 23. studenoga 2020. naslovljeno „Air Quality in Europe – 2020 Report“ (Kvaliteta zraka u Europi – izvješće za 2020.).

²¹ Khomenko, S. i dr., „Premature mortality due to air pollution in European cities: a health impact assessment“ (Preuranjena smrtnost uzrokovana onečišćenjem zraka u europskim gradovima: procjena učinaka na zdravlje), *The Lancet Planetary Health*, Elsevier Inc., 2021.

²² Služba Europskog parlamenta za istraživanja, europska ocjena provedbe od 18. siječnja 2021. naslovljena „EU policy on air quality: implementation of selected EU legislation“ (Politike Unije o kvaliteti zraka: provedba određenih propisa Unije), str. 26.

²³ Amann, M. i dr., *Support to the development of the Second Clean Air Outlook – Specific Contract 6 under Framework Contract ENV.C.3/FRA/2017/0012 (Final Report)*, (Potpora razvoju drugog izvješća „Izgledi za čisti zrak“, posebni ugovor 6 u okviru Okvirnog ugovora ENV.C.3/FRA/2017/0012, završno izvješće.), Europska komisija, Bruxelles, 2020..

²⁴ Eurostat, *Air pollution statistics – emission inventories* (Statistički podaci o onečišćenju zraka – popisi emisija), Eurostat, Luksemburg, 2020, www.ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Air_pollution_statistics_-_emission_inventories&oldid=403107

emisije PM_{2,5}, a njih pet emisije NO_x i do 30 % ili više kako bi se uskladile s gornjim granicama za 2020. utvrđenima u Direktivi o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija²⁵;

- M. budući da onečišćenje zraka dovodi do degradacije okoliša i ima značajne štetne učinke na prirodne ekosustave i biološku raznolikost - uključujući eutrofikaciju, zakiseljavanje i oštećenje vegetacije od prizemnog ozona, kvalitetu vode i tla i usluge ekosustava koje podupiru, kao i na klimu te može našteti izgrađenom okolišu i kulturnoj baštini; budući da su onečišćujuće tvari u zraku koje trenutačno nanose najveću štetu ekosustavima O₃, NH₃ i NO_x; budući da je onečišćenje zraka trenutačno razlog za to što je oko dvije trećine područja ekosustava u EU-u izloženo eutrofikaciji;
- N. budući da taloženje dušikovih spojeva, koji se ispuštaju u zrak kao NO_x i NH₃, može prouzročiti eutrofikaciju, tj. prekomjernu opskrbu hranjivim tvarima; budući da sumporni spojevi i dušikovi spojevi imaju učinke zakiseljavanja; budući da i eutrofikacija i zakiseljavanje mogu utjecati na kopnene i vodene ekosustave i mogu dovesti do promjena u raznolikosti vrsta i invazija novih vrsta; budući da zakiseljavanje također može dovesti do povećane mobilizacije otrovnih metala u vodi ili tlu, što povećava rizik od unosa u prehrambeni lanac;
- O. budući da visoka razina O₃ narušavanjem reprodukcije i rasta biljaka oštećuje biljne stanice i tako smanjuje prinose poljoprivrednih usjeva, rast šuma i biološku raznolikost; budući da promjena klimatskih uvjeta i povećanje emisije ugljičnog dioksida (CO₂) i drugih onečišćujućih tvari, poput reaktivnog dušika, modificiraju reakcije vegetacije na O₃; budući da ti modifikatori utječu na količinu O₃ koju apsorbira lišće i na taj način mijenjaju razmjer učinaka na rast biljaka, prinose usjeva i usluge ekosustava²⁶;
- P. budući da otrovne metalne onečišćujuće tvari, kao što su olovo (Pb), živa (Hg) i kadmij (Cd), mogu imati štetne učinke kako na ljude tako i na biljke i životinje te iako njihove atmosferske koncentracije mogu biti niske, oni i dalje doprinose taloženju i nakupljanju otrovnih metala u tlima, sedimentima i organizmima; budući da otrovni metali i postojani organski spojevi, osim što su otrovni za okoliš, imaju i tendenciju bioakumulacije u životinjama i biljkama i biomagnifikacije, što znači da koncentracije u tkivima organizama rastu na višim razinama u prehrambenom lancu;
- Q. budući da je došlo do značajnog smanjenja svih onečišćujućih tvari u zraku u cestovnom prometu unatoč povećanju putničkog i teretnog prometa u odnosu na 1990.; budući da je cestovni promet i dalje glavni izvor emisija NO_x (39 % ukupnih emisija NO_x u EU-u) i drugi najveći izvor emisija crnog ugljika (26 %) i olova (16 %) u EU-u; budući da je cestovni promet glavni izvor odgovoran za onečišćenje zraka u urbanim područjima zbog emisija iz vozila (emisije iz ispušnih sustava u prometu), kao i trošenja kočnica i guma (emisije koje nisu povezane s ispušnim sustavima u prometu); budući da su vozila s dizelskim motorom odgovorna za oko 75 % ukupnih troškova onečišćenja

²⁵ Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 8. siječnja 2021. o drugom izvješću „Izgledi za čisti zrak”(COM(2021)0003).

²⁶ Regionalni ured Svjetske zdravstvene organizacije za Europu u Kopenhagenu, „Air Quality Guidelines for Europe” (Smjernice za kvalitetu zraka za Europu), European Series, sv. 2, Svjetska zdravstvena organizacija, Ženeva, 2000.

zraka povezanih s cestovnim prijevozom u Europi²⁷;

- R. budući da je, kako je naglasila Europska agencija za okoliš, poljoprivreda treći najveći izvor primarnih emisija čestica PM₁₀ u EU-u; budući da emisije NH₃ iz poljoprivrede pridonose slučajevima visokih koncentracija lebdećih čestica koji se ponavljaju svakog proljeća diljem Europe, kao i kratkoročnim i dugoročnim negativnim učincima na zdravlje²⁸; budući da su emisije metana iz poljoprivrede važan prekursor prizemnog ozona koji ima štetne učinke na ljudsko zdravlje;
- S. budući da u sektoru proizvodnje i distribucije energije nastaje više od polovine emisija SOx²⁹ te jedna petina emisija NOx³⁰ u 33 države članice Europske agencije za okoliš;
- T. budući da elektrane na ugljen i lignit uvelike doprinose nastanku emisija žive u EU-u te budući da 62 % emisija žive iz industrije EU-a potječe iz elektrana na ugljen³¹; budući da je živa opasan neurotoksin štetan za živčani sustav čak i pri relativno niskim razinama izloženosti;
- U. budući da su 2005. u morima koja okružuju Europu (Baltičko more, Sjeverno more, sjeveroistočni dio Atlantika, Sredozemno more i Crno more) emisije sumporovog dioksida (SO₂) iz međunarodnog pomorskog prometa procijenjene na 1,7 milijuna tona godišnje, emisije NO₂ na 2,8 milijuna tona i PM_{2,5} na 195 000 tona³²;; budući da je u znanstvenoj studiji koju je naručila Komisija zaključeno da će se bez daljnog djelovanja emisije NOx iz pomorskog prometa vjerojatno izjednačiti s kopnenim emisijama NOx u roku od jednog desetljeća³³;
- V. budući da je zakonodavstvo EU-a koje se odnosi na kvalitetu zraka u zatvorenom prostoru fragmentirano, iako je okvir politike EU-a za kvalitetu zraka na otvorenom dobro strukturiran; budući da će možda biti potreban cjelovitiji pristup politike EU-a onečišćenju zraka koji jamči da su zakonodavstva o kvalitetu zraka, zdravlju i sigurnosti na radu, kemikalijama i građevinsko zakonodavstvo u potpunosti usklaćeni i međusobno se nadopunjaju posebno kako bi se osigurala sigurnost radnika i šire

²⁷ Izvješće Europske agencije za okoliš br. 09/2020 od 23. studenoga 2020. naslovljeno „Air Quality in Europe – 2020 Report” (Kvaliteta zraka u Europi – izvješće za 2020.).

²⁸ Procjena pokazatelja Europske agencije za okoliš od 23. veljače 2018. naslovljena "Emisije lebdećih čestica PM_{2,5} i PM₁₀"

²⁹ Vizualizacija podataka EEA-e od 18. lipnja 2015. pod naslovom „Sector share of sulphur oxides emissions” (Sektorski udio emisija sumporovih oksida): https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/sector-share-of-sulphur-oxides-emissions#tab-chart_1

³⁰ Vizualizacija podataka EEA-e od 18. lipnja 2015. pod naslovom „Sector share of nitrogen oxides emissions” (Sektorski udio emisija dušikovih oksida): https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/sector-share-of-nitrogen-oxides-emissions#tab-chart_1

³¹ Izvješće EEA od 19. rujna 2018. naslovljeno „Mercury in Europe’s environment. A priority for European and global action” (Živa u europskom okolišu. Prioritet europskog i globalnog djelovanja).

³² Campling, P. i dr., *Specific evaluation of emissions from shipping including assessment for the establishment of possible new emission control areas in European Seas* (Specifična procjena emisija iz brodarstva, uključujući procjenu za uspostavljanje mogućih novih područja kontrole emisija u europskim morima), Flemish Institute for Technological Research NV, Mol, 2013.

³³ Cofala, J. et al., *The potential for cost-effective air emission reductions from international shipping through designation of further Emission Control Areas in EU waters with focus on the Mediterranean Sea* (Mogućnost za isplativo smanjenje emisija u zrak iz međunarodnog brodarstva određivanjem dalnjih područja za kontrolu emisija u vodama EU-a s naglaskom na Sredozemno more), International Institute for Applied Systems Analysis, Laxenburg, 2018.

javnosti od opasnih tvari u potrošačkim proizvodima,

- W. budući da je 13 od 18 postupaka zbog povrede obveze koji su u tijeku protiv 18 država članica pokrenuto zbog emisija PM₁₀ iznad graničnih vrijednosti EU-a, 11 zbog emisija NO₂ i jedan zbog emisija SO₂, dok je šest dodatnih postupaka zbog povrede obveze pokrenuto zbog neprovedbe zahtjeva za praćenje; budući da su granične vrijednosti PM₁₀ i SO₂ trebale biti postignute od 2005.;
- X. budući da je za 2019. 17 država članica prijavilo prekoračenja standarda EU-a za kvalitetu zraka za NO₂, 14 država članica prijavilo je prekoračenja za čestice PM₁₀, četiri za prekoračenje za čestice PM_{2.5} i jedna za SO₂;
- Y. budući da je u trenutačnoj situaciji državama potrebno pružiti više potpore (tehnološka, logistička i finansijska potpora i smjernice) kako bi se poboljšala provedba postojećeg zakonodavstva;
- Z. budući da je nedavnom odlukom lokalnog suda utvrđeno da je vlada regije Bruxelles, u kojoj je sjedište institucija EU-a, pravno obvezna u roku od šest mjeseci postaviti sustave za mjerjenje kvalitete zraka na najprometnije ceste, poput „rue de la loi”, koji moraju izmjeriti koncentraciju NO₂, grubih lebdećih čestica (PM₁₀) i sitnih lebdećih čestica (PM_{2.5});
- AA. budući da većina stanovništva EU-a smatra da je javno djelovanje za promicanje dobre kvalitete zraka nedovoljno te budući da više od 70 % stanovništva EU-a očekuje da će EU predložiti dodatne mjere³⁴; budući da je poboljšanje kvalitete zraka povezano i s promjenama u mentalitetu društva, što se ne može lako postići zakonodavnim izmjenama, nego kampanjama podizanja svijesti o koristima politika za čisti zrak;

Djelomično učinkovit alat koji treba poboljšati

- 1. priznaje da su tri stupa politike EU-a za čisti zrak uspješna u poticanju trenda smanjivanja emisija i koncentracija većine onečišćujućih tvari u zraku u Europi; ističe da iako su direktive EU-a o kvaliteti zraka bile učinkovite u utvrđivanju zajedničkih standarda EU-a za kvalitetu zraka i olakšavanju razmjene informacija o kvaliteti zraka, one su uspjele tek djelomično učinkovito smanjiti onečišćenje zraka i smanjiti njegove štetne učinke na zdravlje, kvalitetu života i okoliš; ipak skreće pozornost na činjenicu da velik broj država članica ne poštuje standarde kvalitete zraka i da nije poduzeo dovoljno kako bi se poboljšala kvaliteta zraka i prekoračenja svela na najmanju moguću mjeru, čak i nakon što je Komisija pokrenula postupak zbog povrede prava i nakon donošenja sudskih odluka kojima se zahtijeva poštivanje direktiva za kvalitetu zraka;
- 2. naglašava da je na većem dijelu europskog područja zabilježen porast brojnih patologija povezanih sa onečišćenjem zraka, poput astme, neurotoksičnih bolesti i bolesti uzrokovanih endokrinim poremećajima, što opravdava ne samo punu primjenu europskog zakonodavstva već i to da Komisija brže i učinkovitije pokreće postupke zbog povrede obveze u slučaju nepoštivanja od strane država članica;

³⁴ Provjera prikladnosti direktiva EU-a o kvaliteti zraka (2008/50/EZ, 2004/107/EZ) koju je Europska komisija provela 28. studenoga 2019. (SWD(2019)0427).

3. prepoznaće činjenicu da onečišćenje zraka nema granica i da postoji značajna razmjena onečišćujućih tvari u zraku između država članica, kao i između EU-a i zemalja koje nisu članice EU-a, kako je navedeno u drugom izvješću „Izgledi za čisti zrak”; ističe da države članice ne mogu nikako djelovati u vezi s izvorima emisija izvan njihova područja; potiče Komisiju da uzme u obzir složenu prirodu onečišćenja zraka (npr. formiranje sekundarnih čestica, globalni prijenos onečišćenja zraka i prijenos u EU-u) prilikom izrade nove politike kvalitete zraka kako bi se zajamčio integrirani i cjelovit pristup;
4. primjećuje da se direktive o kvaliteti zraka temelje na standardima kvalitete zraka koji su sada stari 15 do 20 godina i da su neki od njih mnogo blaži od trenutačnih smjernica Svjetske zdravstvene organizacije i procijenjenih referentnih razina na temelju prekomjernog rizika od raka tijekom života i razina na koje upućuju najnoviji znanstveni dokazi o učincima na ljudsko zdravlje i okoliš; pozdravlja obvezu preuzetu u europskom zelenom planu u pogledu revizije standarda kvalitete zraka i poziva Komisiju da nakon okončanja sveobuhvatne procjene učinka na zdravstvene, okolišne, društvene i ekonomski aspekte zakonodavnim izmjenama direktiva o kvaliteti zraka u potpunosti uskladi vrijednosti čestica PM₁₀, PM_{2,5}, SO₂ i O₃ sa smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije, a vrijednosti benzena (C₆H₆) i benzo(a)pirena (BaP) s referentnim razinama Svjetske zdravstvene organizacije; ustraže na činjenici da se smjernice Svjetske zdravstvene organizacije trenutno revidiraju i da će uskoro biti objavljene; ističe da treba ažurirati standarde kvalitete zraka čim nove smjernice Svjetske zdravstvene organizacije postanu dostupne te uključiti obvezu periodičnog preispitivanja standarda na temelju najnovijih znanstvenih i tehničkih dokaza kako bi ih se uskladilo s redovno ažuriranim smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije; poziva Komisiju da uzme u obzir i najnovija ključna opterećenja za zaštitu ekosustava utvrđena Konvencijom o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka;
5. naglašava da je, prema podacima koje je prikupila Europska agencija za okoliš, i unatoč smanjenju emisija čestica PM₁₀, većina urbane populacije u europskim zemljama, koja se pratila između 2000. i 2015., izložena koncentracijama iznad godišnje vrijednosti preporučene u smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije; traži od Komisije da predloži zakonodavstvo tamo gdje postoje pravne praznine, uz istovremeno istraživanje posrednih koristi za druge dimenzije onečišćenja, na primjer buku; traži od Komisije da ispita posljedice onečišćenja zraka u zatvorenom prostoru i moguća pravna sredstva za sve relevantne izvore onečišćenja zraka u zatvorenom prostoru;
6. preporučuje da revidirani standardi kvalitete zraka po potrebi na temelju ocjene najnovijih znanstvenih dokaza obuhvate i druge neregulirane onečišćujuće tvari koje u EU-u imaju dokazane negativne učinke na zdravlje i okoliš, kao što su ultrafine čestice, crni ugljik, živa i amonijak; ističe ambiciju EU-a da predvodi tranziciju prema zdravom planetu i podsjeća da bi, kako bi postao globalni predvodnik, EU trebao voditi primjerom te usvojiti i provoditi, među ostalim, ambiciozne standarde kvalitete za sve onečišćujuće tvari u zraku;
7. primjećuje da velika većina postupaka zbog povrede obveze koje je do sada pokrenula Komisija EU-a odnosi na prekoračenja graničnih vrijednosti, što pokazuje da su granične vrijednosti elementi direktive o kvaliteti zraka koji su najpogodniji za ostvarivanje provedbe; poziva Komisiju da predloži zamjenu trenutačnih ciljnih

vrijednosti (O_3 , As, Cd, Ni i BaP) s graničnim vrijednostima; ukazuje na činjenicu da godišnji standardi dopuštaju neprimjetan porast koncentracija onečišćujućih tvari, posebno u slučaju čestica PM_{2.5};

8. poziva Komisiju da sastavi popis za praćenje tvari ili spojeva koje javnost ili znanstvena zajednica smatraju zabrinjavajućim zbog zdravstvenih razloga („popis za praćenje”), kao što je mikroplastika, kako bi se omogućilo praćenje novih saznanja o značaju tih novih spojeva i tvari za ljudsko zdravlje te najprikladniji pristup i metodologija praćenja;

Mjerenje onečišćenja zraka

9. naglašava da je potrebno zajamčiti da države članice mjere kvalitetu zraka na odgovarajućim lokacijama i izvorima emisija kako bi se izbjeglo podcenjivanje ili precjenjivanje onečišćenja zraka i postigli reprezentativni rezultati; poziva države članice da poboljšaju svoje mreže za praćenje, unaprijede znanje o razinama onečišćujućih tvari koje postoje na njihovu teritoriju i da ocijene razinu svoje mreže za praćenje kvalitete zraka kako bi se utvrdile kronične i epizodne situacije atmosferskog onečišćenja i djelovalo u smjeru njihova rješavanja; poziva Komisiju da u tom pogledu provede obveze iz Direktive i pobrine se da točke uzorkovanja budu usporedive i reprezentativne za određeno područje, među ostalim, pružanjem potpore državama članicama pri uspostavi kombinacije fiksnih lokacija za praćenje i modeliranja, eventualno dopunjene pasivnim točkama uzorkovanja, kako bi se zajamčili reprezentativni rezultati i izbjegli sustavni nedostaci, kao i osposobljavanjem i zapošljavanjem stručnjaka te osiguravanjem veće točnosti u inspekciji, nadzoru i praćenju te uspostavljanjem platforme za razmjenu dobrih praksi; naglašava potrebu za stalnim osposobljavanjem stručnjaka, uključujući prekvalifikaciju onih s iskustvom u drugim područjima koji se žele baviti tim područjem, te mladih nezaposlenih osoba; naglašava da činjenica da države članice mogu odabrati lokacije za praćenja s kojih podatke dostavljaju Europskoj agenciji za okoliš također može dovesti do potencijalnog podcenjivanja koncentracija onečišćujućih tvari u zraku;
10. prima na znanje činjenicu da su države članice uspostavile mrežu za praćenje na temelju zajedničkih kriterija utvrđenih u direktivama o kvaliteti zraka s više od 4000 mjernih postaja i 16 000 točaka uzorkovanja; ističe da odredbe o određivanju lokacija uključuju više kriterija i pružaju određeni stupanj fleksibilnosti, što može otežati provjeru te često uzrokuje situacije u kojima mreže za praćenje u gradovima ne pružaju informacije o lokacijama gdje se pojavljuju najviše koncentracije onečišćujućih tvari u zraku, što stvara opasnost da prekoračenja graničnih vrijednosti ostanu nezapažene; potiče Komisiju da provedbenim aktom u skladu s člankom 28. Direktive 2008/50/EZ bez odgode državama članicama pruži smjernice o načinu uspostavljanja njihovih mreža za praćenje; poziva Komisiju da u okviru prijedloga za revidirane direktive o kvaliteti zraka preispita i uspostavi nova obvezna pravila za određivanje lokacija za postavljanje mjernih postaja i točaka uzorkovanja, poput mogućnosti da Komisija zahtijeva postavljanje dodatnih mjernih stanica gdje je to potrebno kako bi se osiguralo bolje mjerjenje onečišćenja zraka ili postavljanje minimalnog broja mjernih postaja po vrsti izvora emisija (promet, industrija, poljoprivreda ili stanovanje)
11. smatra da bi učinkovitija mreža za praćenje kvalitete zraka također mora imati

mogućnost mjeriti utjecaj velikih izvora onečišćenja na standarde kvalitete zraka u obližnjim selima i zaštićenim ekosustavima te pružiti više informacija o rasponu onečišćujućih tvari koje se procjenjuju;

12. predlaže uvođenje kombinacije fiksnih mjernih postaja i modeliranja popraćenog pasivnim uzorkovanjem, jer je veliku varijabilnost onečišćujućih tvari u zraku teško shvatiti upotrebom fiksnih lokacija za praćenje; naglašava da modeliranje kvalitete zraka može nadopuniti uzorkovanje; stoga ističe da bi direktive o kvaliteti zraka trebale jasnije uključiti modeliranje kvalitete zraka (s odgovarajućom prostornom rezolucijom) u postupak procjene kvalitete zraka; naglašava važnost podataka u stvarnom vremenu za kvalitetu zraka; ističe da bi Komisija uvijek trebala razmotriti najnovije tehničke sustave, norme i standarde za praćenje;
13. naglašava da iako direktive o kvaliteti zraka uključuju neke odredbe za smanjenje emisija na mjestima gdje ljudi najviše pate od posljedica onečišćenja zraka ili gdje su koncentracije onečišćenja najviše, potrebne su daljnje smjernice o određivanju lokacija točaka uzorkovanja na makro razini kako bi se ojačala provedba tih posebnih odredbi; primjećuje da su osobe lošijeg socioekonomskog statusa izloženije onečišćenju zraka jer je vjerojatnije da će živjeti blizu izvorima velikog onečišćenja, kako vanjskih, kao što su prometna i industrijska područja, tako i unutarnjih, kao što je izgaranje krutih goriva niske kvalitete za grijanje u kućanstvima; u tom pogledu naglašava da u zakonodavstvu EU-a treba više uzeti u obzir izloženost ljudi onečišćenju zraka i poziva Komisiju da u indekse kvalitete zraka uključi nove pokazatelje, kao što je gustoća naseljenosti oko mjernih postaja i točaka uzorkovanja, kako bi se utvrdili kriteriji za „izloženost općeg stanovništva“ i odredbe o reprezentativnosti mjernih mjesta kao i da se pobrine za razmjenu postojećih najboljih praksi s tim u vezi, poput uspostavljanja prioritetnih područja za poboljšanje kvalitete zraka; međutim, naglašava da bi ti novi kriteriji trebali biti dodatak, a ne zamjena za granične vrijednosti, koje su se do sada pokazale standardima koji su najpogodniji za ostvarivanje provedbe, te da se moraju primjenjivati isti standardi kvalitete zraka diljem Europe;

Iskustva stečena tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19

14. ističe da je pandemija bolesti COVID-19 primjer neraskidive povezanosti zdravlja ljudi i zdravlja ekosustava; naglašava da je pri oblikovanju novih politika potrebno uzeti u obzir pouke izvucene iz pandemije bolesti COVID-19 u pogledu onečišćenja zraka;
15. primjećuje da su mjere ograničavanja širenja pandemije dovele do drastičnog privremenog smanjenja prometa i industrijske aktivnosti i tako rezultirale dosad neviđenim smanjenjem emisija i onečišćenja zraka na razini kontinenta, s koncentracijama onečišćivača znatno ispod propisanih graničnih vrijednosti i preporuka Svjetske zdravstvene organizacije, što jasno pokazuje utjecaj ljudskih aktivnosti na okoliš; predlaže da se sve mjere analiziraju kako bi se razumio njihov utjecaj; sa žaljenjem primjećuje da stalna, dugoročna izloženost onečišćenju zraka može pogoršati utjecaj respiratornih bolesti kao što je COVID-19; zabrinut je zbog opasnosti da se onečišćenje može vratiti na prijašnju razinu ili, još gore, na još više razine, te upozorava da se lokalne mjere usmjerene na smanjenje onečišćenja zraka ne odgađaju ili ne otkazuju; naglašava činjenicu da bi značajno dugoročno smanjenje onečišćenja zraka imalo značajne koristi za ljudsko zdravlje, kao i za poljoprivredu i prirodne ekosustave;

naglašava, stoga, da borba protiv onečišćenja zraka mora biti u središtu EU-ova plana oporavka i da su obvezni zahtjevi EU-a za kvalitetu zraka i njihova učinkovita provedba ključni za jamčenje zdravlja građana i poboljšanje njihove otpornosti na buduće prijetnje zdravlju; potiče države članice da pojačaju ciljeve svojih politika za čisti zrak, uključujući ciljanom upotrebom sredstava iz nacionalnog instrumenta EU-a za oporavak i otpornost;

16. napominje da je kriza izazvana bolešću COVID-19 pokazala da su smanjenje motoriziranog prometa i promjene u obrascima mobilnosti učinkovito sredstvo za smanjenje onečišćenja zraka u gradovima; stoga vjeruje da treba promicati dobre prakse poput kupnje u lokalnim trgovinama, dobrovoljnog rada na daljinu, elektroničke uprave ili fleksibilnog radnog vremena;

Promicanje uspješnih lokalnih politika o kvaliteti zraka

17. ukazuje na činjenicu da se jasni trendovi smanjenja onečišćenja zraka mogu primijetiti uglavnom pri kombiniranoj provedbi politika, te je stoga dosljedan pristup diljem EU-a pri oblikovanju i provedbi lokalnih politika ključan za njihov uspjeh; naglašava da postizanje usklađenosti politika također zahtijeva suradnju između različitih tijela i poziva Komisiju i države članice da u tom pogledu usko surađuju s nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima; poziva države članice da razviju dosljedne i dugoročne strategije za čišći zrak; poziva Komisiju da utvrdi nove pravne odredbe u direktivama o kvaliteti zraka kako bi spriječila da se lokalne politike i mjere koje su se pokazale učinkovitim u poboljšanju kvalitete zraka ponište bez detaljne analize i ocjene;
18. pozdravlja Komisiju provjeru prikladnosti direktiva o kvaliteti zraka iz 2019.; poziva Komisiju da istraži načine za brzu i učinkovitiju suradnju s nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima kako bi se promicala usklađenost sa zakonodavstvom o kvaliteti zraka, među ostalim financiranjem EU-a; poziva Komisiju da pruži tehničku pomoć i stručno znanje nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima koje se suočavaju s poteškoćama pri primjeni i provedbi zakonodavstva o kvaliteti zraka;
19. potiče države članice te lokalna i regionalna tijela da osmisle i provedu strateške planove održive gradske mobilnosti utemeljene na dokazima, s ciljem koordiniranog planiranja politika, poticaja i subvencija usmjerenih na različite sektore i načine prijevoza, kao što su mjere za poticanje uvođenja e-punjenja i drugih alternativnih goriva ili pogonskih sustava, kao što su ukapljeni prirodni plin (LNG), litij-ionske baterije, vodik, gorivne ćelije i energija iz mreže, te ulaganja u održiv i pristupačan javni prijevoz, mjere za obnovu postojećeg voznog parka, ulaganja u tehnologiju povezanu s čistim načinima prijevoza i mobilnost kao uslugu, kao i za infrastrukturu za aktivnu i zajedničku mobilnost s nultim emisijama, područja s niskim emisijama, sustave za punjenje vozila te mjere povezane s potražnjom kako bi se podigla razina osviještenosti javnosti i intenzivirale komunikacijske aktivnosti u vezi s ulogom EU-a u suočavanju s problemom onečišćenja zraka;
20. naglašava potrebu da gradovi budu zdraviji i da ostvare značajna smanjenja razine onečišćenja zraka; poziva lokalne vlasti da osmisle održive urbanističke planove, uključujući mjere kao što su stvaranje zelenih površina, pješačkih zona i područja bez automobila u gradskim središtima, poticanje pješačenja i vožnje biciklom, uporabe

javnog prijevoza, zajednička i održiva rješenja za mobilnost, uz istodobno jamčenje supostojanja s motornim prijevozom; naglašava da široki, dobro održavani i nezapriječeni pločnici i biciklističke staze, prije svega na središnjim prometnicama, koji su integrirani u postojeće cestovne mreže i istodobno sigurno odvojeni od automobilskih traka, mogu potaknuti aktivno putovanje, kao što je bicikliranje i pješačenje; potiče nacionalne, regionalne i lokalne vlasti da u skladu s tim usvoje ambiciozne politike i mjere; vjeruje da bi „gradovi od 15 minuta”, unutar kojih su domovi, radna mjesta, javne službe i trgovine dostupni u roku od 15 minuta pješice ili javnim prijevozom, trebali biti osnova dugoročnog urbanističkog planiranja; potiče Komisiju da uspostavi godišnju nagradu za gradove ili regije koji su poduzeli najbolje mjere za s vidljivim i konkretnim rezultatima u smanjenju onečišćenja zraka, kako bi se potaknuo aktivniji i učinkovitiji pristup lokalnih i nacionalnih vlasti te kako bi se te mjere popularizirale na europskoj razini;

21. ističe da se u nedavno objavljenoj strategiji Komisije za održivu i pametnu mobilnost zagovara povećanje modalnih udjela kolektivnog prijevoza, pješačenja i vožnje biciklom, kao i automatizirane, povezane i multimodalne mobilnosti, kako bi se znatno smanjilo onečišćenje i zagušenje prometa, posebno u gradovima, te poboljšali zdravlje i dobrobit građana;
22. poziva na odgovarajuća ulaganja u opsežnu biciklističku infrastrukturu, posebno u urbanim područjima, kako bi se zajamčila sigurnost svih nezaštićenih sudionika u cestovnom prometu i povećala privlačnost bicikliranja kao učinkovitog i zdravog načina putovanja na posao; naglašava da je važno osigurati neometanu intermodalnost između putovanja željeznicom i biciklom kako bi se ponudilo održivo putovanje na posao u ruralnim i urbanim sredinama; potiče da se u tu svrhu proširi mreža EuroVelo;
23. naglašava da su usluge javnog prijevoza, posebno u ruralnim područjima, često nezadovoljavajuće, neredovite i skupe;

Politike EU-a u području kvalitete zraka

24. pozdravlja najavu akcijskog plana Komisije za nultu stopu onečišćenja; podsjeća na usku povezanost očuvanja prirode i kvalitete zraka te naglašava da je onečišćenje zraka opterećenje koje zahtijeva cjelovit pristup jer ono ima negativan učinak na tlo i vodenim svjetom eutrofikacijom i zakiseljavanjem; upozorava da će bilo kakve nove mjere biti beskorisne ako se kvaliteti zraka na adekvatan način ne da prednost i ako se ona ne uključi u sve politike EU-a u skladu s najnovijim znanstvenim dokazima te u zakonodavstvo EU-a o izvorima emisija, primjerice u području klime, energetike, prometa, industrije, poljoprivrede i otpada, uz istodobno osiguravanje sinergija među svim područjima politika i da među njima nema proturječnosti; poziva Komisiju i države članice na tješnju suradnju u svim područjima i na svim razinama i da razmotre sva tehnička rješenja za smanjenje emisija na tehnološki neutralan način kako bi se lokalnim vlastima pomoglo da krenu na ambiciozan, ali izazovan put prema nultoj stopi emisija i postizanju čišćeg zraka;
25. ukazuje na rastuću vezu između onečišćenja zraka i klimatskih promjena, što pokazuje sve veća koncentracija ozona uzrokovanu porastom temperatura i češćim toplinskim udarima; smatra da je cjelovit pristup suzbijanju onečišćenja zraka kompatibilan s

analizom pojedinačnih slučajeva posebnih obilježja svake onečišćujuće tvari, na primjer za ozon, bezbojni i mirisni plin koji nije primarni onečišćivač i čije sprečavanje zahtijeva mjere za smanjenje prekursora (dušikovi oksidi i hlapljivi organski spojevi) na dugoročnoj osnovi;

26. poziva Komisiju i države članice da ocijene učinkovitost cjelokupnog zakonodavstva o emisijama i da ga pooštре te pritom osiguraju njegovu učinkovitu provedbu; ističe da je smanjenje emisija na izvoru jedini učinkovit način za osiguranje čistog zraka; upozorava da većina država članica neće ispuniti svoje obveze smanjenja emisija do 2020. i 2030. utvrđene Direktivom o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija; naglašava potrebu za strogim mjerama za smanjenje emisija u svim sektorima poput prometa, osobito cestovnog i pomorskog, zrakoplovstva, industrijskih postrojenja, zgradarstva, poljoprivrede i proizvodnje energije; naglašava potrebu za uključivanjem standarda EU-a za kvalitetu zraka i emisije u njegovu trgovinsku politiku kako bi se spriječio prijenos emisija izvan EU-a, čime bi se dodatno pogoršao učinak prekograničnog onečišćenja zraka na kvalitetu zraka u EU-u; preporučuje da se odgovarajuća finansijska potpora iz postojećih fondova EU-a namijeni ciljevima za čisti zrak kako bi se državama članicama pružila potpora u njihovim aktivnostima;
27. poziva Komisiju da brzo pokrene postupke zbog povrede obveze kako bi se provele obveze smanjenja emisija u skladu s Direktivom o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija; naglašava da te međusektorske mjere EU-a za smanjenje emisija moraju naznačiti jasan put prema nultoj stopi emisija i nultoj stopi onečišćenja iz tih sektora; poziva na sveobuhvatan pristup u propisima o emisijama stakleničkih plinova i onečišćujućih tvari;
28. žali zbog mehanizma fleksibilnosti koji je predložen za odjeljak 5. Direktive o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija u izvješću Komisije naslovljenom „Drugo izvješće ,Izgledi za čisti zrak”(COM(2021)0003); naglašava da je 2018. jedanaest država članica zatražilo prilagodbe svojih nacionalnih gornjih granica emisija; poziva Komisiju da uporabi prilagodbe evidencije emisija ograniči na najnužniji minimum i da razmotri jesu li države članice poduzele mjere za nadoknadu mogućih nepredviđenih emisija iz određenih sektora prije podnošenja zahtjeva za prilagodbu evidencija emisija;
29. naglašava da emisije metana nisu uređene zakonodavstvom EU-a o onečišćenju zraka te da nisu ni posebno uređene u okviru klimatske politike EU-a; pozdravlja nedavno objavljenu „Strategiju EU-a za smanjenje emisija metana” i potiče Komisiju da učinkovito odgovori na potrebu za smanjenjem emisija, posebno iz poljoprivrede i otpada;
30. primjećuje sa zabrinutošću da, iako su emisije većine onečišćujućih tvari u zraku i dalje u padu diljem Europske unije, emisije amonijaka (NH_3), osobito iz poljoprivrednog sektora, i dalje rastu, što predstavlja izazov za države članice EU-a u ispunjavanju graničnih vrijednosti EU-a za onečišćenje zraka; ističe da su u urbanim područjima emisije amonijaka odgovorne za oko 50 % učinaka koje onečišćenje zraka ima na zdravlje s obzirom na to da je amonijak ključni prekursor za lebdeće čestice; poziva države članice da iskoriste svoje nacionalne strateške planove u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) kao priliku za borbu protiv onečišćenja zraka koju

uzrokuje poljoprivredni sektor; traži od Komisije i država članica da također razmotre mogućnosti ublažavanja tih emisija u okviru Direktive o industrijskim emisijama;

31. ističe da je cilj europskog zelenog plana smanjenje učinaka na okoliš u EU te da s obzirom na značajan doprinos industrije ukupnim pritiscima na okoliš mora dati odgovarajući doprinos postizanju tog općeg cilja; izražava zabrinutost zbog prakse izgradnje novih industrijskih postrojenja s kapacitetom neposredno ispod pragova iz Direktive o industrijskim emisijama kako bi ih se namjerno ostavilo izvan dosega Direktive; s tim u vezi pozdravlja najavljenu reviziju Direktive o industrijskim emisijama kako bi se bolje riješilo pitanje onečišćenja iz velikih industrijskih postrojenja, promicale industrijske aktivnosti s najmanje negativnog učinka na okoliš i da budu u potpunosti usklađene s politikama EU-a o okolišu, klimi, energiji i kružnom gospodarstvu; poziva Komisiju da uvede obvezu za države članice da objavljuju informacije o sukladnosti i dozvolama;
32. s tim u vezi smatra da bi bilo korisno u Direktivu o industrijskim emisijama uključiti ostale sektore, ograničiti odstupanja od Direktive na najmanju moguću mjeru, revidirati najbolje raspoložive tehnologije, usvojiti dosljedan pristup usmјeren na ishode promicanja industrijske djelatnosti s najmanje negativnog učinka na okoliš i integrirati odredbe koje potiču napredak u fazi izdavanja dozvola ili određivanja referentnog dokumenta o najboljim raspoloživim tehnikama;
33. potiče lokalne vlasti da provedu, među ostalim, u okviru svojih planova za kvalitetu zraka, informativne kampanje i programe poticaja za obnovu zgrada i zamjenu starih, neučinkovitih i onečišćujućih sustava grijanja i hlađenja koji su uzrok velikog dijela onečišćenja zraka tvarima opasnima za zdravlje; smatra da centralizirano grijanje koje se temelji na održivim rješenjima može biti dobra alternativa raspršenim i vrlo neučinkovitim pojedinačnim izvorima grijanja;
34. napominje da će proizvodnja električne energije pomoći krutih goriva u doglednoj budućnosti biti glavni izvor emisije žive u zrak u Europi; pozdravlja, u tom pogledu, obvezu koju je preuzeo najmanje deset država članica EU-a prema kojoj će postupno prestati s eksploatacijom ugljena; poziva ostale države članice EU-a da najkasnije do 2030. sasvim prestanu rabiti ugljen kao izvor energije;
35. ističe da, iako su se emisije većine onečišćujućih tvari povezanih s prometom znatno smanjile tijekom posljednjih desetljeća, u EU-u i dalje postoje stalna žarišta u kojima su razine onečišćenja zraka previsoke, posebno u urbanim područjima, u kojima je za određene onečišćujuće tvari jedan na svakih šest stanovnika i dalje izložen koncentracijama onečišćenja zraka koje su iznad standarda EU-a u pogledu kvalitete zraka; ističe da su prevelike razine onečišćenja zraka posebno rizične za zdravlje osoba koje žive u gradskim područjima i u blizini prometnih čvorišta;
36. podsjeća da je cestovni prijevoz glavni izvor dušikovih oksida u Europi; poziva Komisiju da razvije stroge standarde EU-a o emisijama onečišćujućih tvari u zraku (budući standardi Euro 7 za laka vozila i standardi Euro VII za teška vozila) na tehnološki neutralan način bez razlikovanja po gorivima; naglašava da bi se novi postupci ispitivanja vozila trebali preispitati kako bi se proširio opseg mjerena reguliranih onečišćujućih tvari, povećala njihova točnost i učinkovitost i uklonili

nedostaci, čime bi se osiguralo da se standardi za emisije uistinu ispune u stvarnim uvjetima vožnje;

37. naglašava da je od ključne važnosti poticati tržište vozila s nultim i niskim emisijama te državama članicama pružiti smjernice u obliku preporuka kako bi se potaknule na uvođenje širokog spektra poticaja za vozila s nultim i niskim emisijama te pritom osiguralo da su takvi poticaji usmjereni na vozila s najnižim stvarnim emisijama; naglašava da je za povećanje prihvaćenosti kod potrošača bitna raspoloživost i pristupačnost infrastrukture za punjenje, među ostalim u privatnim i javnim zgradama u skladu s Direktivom o energetskim svojstvima zgrada, te konkurentnost vozila s nultim i niskim emisijama;
38. smatra da je, kako bi se poboljšala kvaliteta zraka u žarištima, ključno kretati se u smjeru održivijeg prometnog sustava i dizajna infrastrukture za mobilnost s manje onečišćenja, u cilju smanjenja zagušenja cestovnog prometa, posebno u urbanim područjima, te da je pritom potrebno koristiti se svim raspoloživim sredstvima na najučinkovitiji način i voditi računa o najnovijim znanstvenim dokazima i tehnološkim inovacijama; poziva Komisiju da pomogne državama članicama u provođenju redovitih provjera kvalitete njihove prometne infrastrukture kako bi se utvrdila područja u kojima je potrebno smanjiti zagušenja i provesti optimizaciju te da poduzme odgovarajuće mјere u tim područjima, među ostalim korištenjem dostupnih sredstava EU-a i boljim usmjeravanjem glavnih mehanizama financiranja, kao što su Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond, kako bi kvaliteta zraka postala samostalan prioritet;
39. ponovno ističe da je važno da se u znatnoj mjeri prijeđe s cestovnog prijevoza na načine prijevoza koji manje onečišćuju, kao što su kombinirani prijevoz, unutarnji plovni putovi i željeznica, te da bi se u tu svrhu posebno trebalo iskoristiti obilježavanje Europske godine željeznica 2021.; u tom pogledu ističe da je potrebno hitno poboljšati i modernizirati željezničku infrastrukturu, pri čemu će se potpuno primijeniti Europski sustav za upravljanje željezničkim prometom (ERTMS), ukloniti uska grla i dovršiti veze koje nedostaju, posebno u okviru transeuropske prometne mreže, te dodatno olakšati i poticati intermodalnost i multimodalnost; smatra da bi taj pristup kod posljednjih kilometara i srednjih udaljenosti trebalo kombinirati s potrebom da se cestovni prijevoz učini učinkovitim i održivijim;
40. naglašava da je najučinkovitiji način za smanjenje onečišćenja zraka iz cestovnog prometa promicanje prelaska s konvencionalnog goriva na čišća alternativna goriva, kako je opisano u Direktivi 2014/94/EU o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva; smatra da bi predstojeća revizija Uredbe (EU) 2019/631 o utvrđivanju standardnih vrijednosti emisija CO₂ za nove osobne automobile i za nova laka gospodarska vozila ubrzala uvođenje vozila s nultim i niskim emisijama;
41. poziva Komisiju i države članice da osiguraju bolju provedbu emisijskih standarda u postojećem zakonodavstvu i da podižu svijest o prilikama za uskladivanje rabljenih automobila s ekološkim standardima, primjerice naknadnom prilagodbom;
42. ističe da kombinirani prijevoz dobara pridonosi smanjenju emisija iz prometa jer promiče prijelaz s cestovnog prijevoza tereta na vrste prijevoza s nižim emisijama, uključujući riječne koridore s nultim emisijama;

43. ističe potrebu da se uzmu u obzir struktura ograničenja na koja mogu naići najudaljenije regije i otoci prilikom uvođenja alternativnih načina prijevoza; poziva Komisiju i vlade najudaljenijih regija da osmisle akcijski plan usmjeren na pružanje poticaja i posebnih sredstava za financiranje prijevoza u tim regijama;
44. naglašava da onečišćenje zraka uzrokovano pomorskim prometom godišnje dovodi do više od 50 000 smrtnih slučajeva u Uniji i stoga se mora dodatno smanjiti³⁵; naglašava potrebu da EU usvoji odgovarajuće i učinkovite mjere za regulaciju pomorskog prometa; skreće pozornost na činjenicu da lučki gradovi koji su suočeni s dodatnim onečišćenjem zbog brodova, dizalica, brodova za kružna putovanja i raznih prijevoznih sredstava moraju razmotriti te aspekte kako bi poboljšali kvalitetu zraka; sa zabrinutošću primjećuje da se štetni utjecaj brodova na kvalitetu zraka nastavlja povećavati kako se sektor raste; poziva Komisiju da hitno ispuni svoju obvezu reguliranja pristupa lukama za brodove koji najviše zagadaju i da utvrdi obvezu brodova da koriste raspoloživu infrastrukturu za punjenje i opskrbu gorivom, poput električne energije s obale, kako bi smanjili emisije onečišćujućih tvari u zraku, čime bi zaštitila obalna područja i njihovo stanovništvo; poziva Komisiju i države članice da u svim europskim lukama uvedu standard „nulte emisije na vezu”;
45. naglašava da su područja kontrole emisija ključni alati za ograničavanje onečišćenja zraka koji potječe iz brodskog prijevoza i da pridonose suzbijanju klimatskih promjena, tako smanjujući štetne učinke na ljudsko zdravlje; stoga poziva na proširenje područja kontrole emisija na sva mora EU-a; poziva države članice da strogo nadziru zone kontrole emisija u svojim teritorijalnim vodama;
46. ističe utjecaj zrakoplovstva na onečišćenje zraka i njegove negativne učinke na zdravlje; u tom pogledu podsjeća da se zahvaljujući opskrbi zrakoplova koji su u stanju mirovanja električnom energijom u zračnim lukama može poboljšati kvaliteta zraka te stoga potiče države članice da zajamče da se u njihovim nacionalnim okvirima politika uzme u obzir potreba za instaliranjem opreme za opskrbu električnom energijom u zračnim lukama u skladu s Direktivom (EU) 2014/94;

Planovi kvalitete zraka

47. primjećuje da su planovi za kvalitetu zraka, koji su glavni zahtjev direktiva o kvaliteti zraka u slučajevima kada države članice ne poštuju standarde kvalitete zraka, često neučinkoviti u pogledu ostvarivanja očekivanih rezultata; poziva Komisiju da što prije provedbenim aktom u skladu s člankom 28. Direktive 2008/50/EZ uspostavi skup minimalnih zahtjeva i najboljih praksi za izradu i provedbu planova za kvalitetu zraka kako bi se osiguralo da se u njima utvrde vremenski ograničene mjere koje su razmjerne problemu onečišćenja koji moraju riješiti; poziva Komisiju da zajamči postojanje dovoljno finansijskih sredstava za provođenje planiranih mjer te da su uključeni pouzdani izračuni smanjenja koji se mogu koristiti za mjerjenje provedbe; smatra da trenutna dugotrajna priprema planova za kvalitetu zraka dovodi u opasnost njihovu djelotvornost i vjeruje da bi planovi za kvalitetu zraka trebali biti usmjereni te se usredotočiti na kratkoročne i srednjoročne mjere usmjerene na rezultat i suzbijati

³⁵ Brandt, J., Silver, J. D., and Frohn, L. M., *Assessment of Health-Cost Externalities of Air Pollution at the National Level using the EVA Model System* (Ocjena vanjskih učinaka onečišćenja zraka na zdravstvene troškove na nacionalnoj razini pomoću sustava modeliranja EVA), Znanstveno izvješće CEEH-a br. 3., 2011.

emisije iz identificiranih glavnih izvora onečišćenja; ističe da bi usklađenije i usporedive mjere poduzete u svim državama članicama povećale njihovu učinkovitost i opću prihvaćenost; naglašava važnu ulogu općinskih i lokalnih vlasti u izradi i provedbi planova za kvalitetu zraka s obzirom na lokaliziranu prirodu pokretača i posljedica onečišćenja zraka;

48. primjećuje da države članice izrađuju javna godišnja izvješća za sve onečišćujuće tvari obuhvaćene Direktivom o kvaliteti zraka i podnose izvješća Komisiji svake godine u skladu s člankom 27. Direktive; žali, međutim, zbog činjenice da Direktiva o kvaliteti zraka od država članica ne zahtijeva da izvješćuju Komisiju o provedbi planova za kvalitetu zraka niti da ih ažuriraju kada se donesu nove mjere ili kada napredak nije dovoljan; ističe da Komisija ne analizira i ne daje povratne informacije o planovima za kvalitetu zraka koje su dostavile države članice, niti o mjerama koje su u njima sadržane; napominje da bi pravilne i kritične povratne informacije o dostavljenim planovima za kvalitetu zraka mogle pomoći državama članicama da osmisle bolje planove za kvalitetu zraka s učinkovitijim mjerama što bi moglo spriječiti neusklađenost sa standardima kvalitete zraka; poziva Komisiju da uvede transparentniji i prilagodljiviji sustav za razmjenu informacija i obvezu godišnjeg izvješćivanja o provedbi planova za kvalitetu te postupak ocjenjivanja podnesenih planova za kvalitetu zraka kako bi se osiguralo da mjere država članica budu brze i učinkovite u poboljšanju kvalitete zraka;
49. ističe da je na lokalnoj i regionalnoj razini važno imati dovoljno stručnog znanja i resursa za izradu planova za kvalitetu zraka te razradu odabira, provedbe i evaluacije mjera za poboljšanje kvalitete zraka; u tom pogledu ističe potrebu za podizanjem razine svijesti o dostupnim finansijskim sredstvima, tehničkim resursima i fleksibilnim načinima prilagodbe lokalnim i regionalnim okolnostima;

Provedba direktiva o kvaliteti zraka

50. upozorava da su od veljače 2021. u tijeku 31 postupka zbog povede obveze protiv 20 država članica koji se odnose na provedbu direktiva o kvaliteti zraka; uviđa da neki od tih postupaka zbog povrede obveze traju od 2009. i da, unatoč postupcima zbog povrede obveze koji su u tijeku, u državama članicama i dalje dolazi do prekoračenja koncentracije onečišćenja; smatra da kontinuirana i sustavna prekoračenja standarda kvalitete zraka u državama članicama ukazuju na nedostatak njihove predanosti donošenju učinkovitijih mjer za zaštitu njihovih građana i okoliša te ukazuju na neučinkovitost trenutačnog postupka provedbe; poziva Komisiju da preispita trenutačni postupak provedbe direktiva o kvaliteti zraka;
51. zabrinut je zbog neprovođenja Direktive o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija; upozorava da od 2010. nisu pokrenuti postupci zbog povrede obveze u pogledu emisija iznad gornjih graničnih vrijednosti utvrđenih Direktivom o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija, iako tri države članice nikada nisu prijavile emisije NH₃ ispod njihove gornje granice;
52. poziva Komisiju da poduzme pravne korake čim sazna da se propisi EU-a o kvaliteti zraka ne provode i da brzo reagira pokretanjem sudskega postupka i sankcijama kad se utvrde povrede; poziva Komisiju da redovito izrađuje jasne i sveobuhvatne preglede otvorenih postupaka zbog povrede obveze i da bez odgađanja objavljuje svoje razmjene

priopćenja s državama koje ne poštju odredbe; poziva Komisiju da stavi na raspolaganje potrebne financijske i ljudske resurse kako bi se osigurala brza reakcija u slučaju nepoštivanja od strane država članica;

53. podsjeća da se, osim toga, u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 23/2018 o onečišćenju zraka također navodi velik broj postupaka zbog povrede obveze koji se odnose na granične vrijednosti kvalitete zraka te dokazi o brojnim nedostacima u provedbi zakonodavstva o kvaliteti zraka diljem Unije; napominje da se taj jaz u provedbi s vremenom proširuje, između ostalog i zbog čestih dugotrajnih kašnjenja u različitim fazama postupaka zbog povrede obveze, koji obično traju između šest i osam godina; smatra da je dvogodišnje razdoblje koje Komisija ima na raspolaganju za izdavanje obavijesti o prekoračenju graničnih vrijednosti predugo da bi se zajamčila pravodobna provedba;
54. poziva države članice da poboljšaju provedbu postojećeg zakonodavstva u skladu s presudama Suda Europske unije;

Poboljšanje javnog informiranja, osviještenosti i uključenosti

55. smatra da informiranje i osviještenost javnosti imaju ključnu ulogu u rješavanju problema onečišćenja zraka i omogućavanju izravnog sudjelovanja građana u mjerama za poboljšanje kvalitete zraka; skreće pozornost na činjenicu da države članice, regije i gradovi različito definiraju indeks kvalitete zraka te da trenutačno nedostaju informacije i pragovi upozorenja za neke onečišćujuće tvari; poziva Komisiju i države članice da uspostave standardizirani sustav klasifikacije kvalitete zraka primjenjiv diljem EU-a; poziva Komisiju, države članice te relevantna regionalna i lokalna tijela da pokrenu programe za olakšavanje ulaganja kojima se poboljšava kvaliteta zraka;
56. ističe da su informacije o mogućim učincima onečišćenja zraka na zdravlje koje pružaju države članice oskudne, nejasne i teško dostupne za javnost; ističe, međutim, da postoje pozitivni trendovi u praktičnoj provedbi obveza država članica u skladu s direktivama o kvaliteti zraka u pogledu informiranja javnosti o stanju kvalitete zraka; poziva na daljnje usklađivanje informacija o kvaliteti zraka dostupnih javnosti na svim geografskim razinama diljem država članica i regija uz osiguravanje jednostavnog pristupa točnim informacijama o kvaliteti zraka u stvarnom vremenu; poziva Komisiju, države članice te relevantna regionalna i lokalna tijela da pokrenu kampanje za javno informiranje i podizanje razine osviještenosti o temama kao što su različite vrste onečišćujućih tvari u zraku i njihov utjecaj na ljudsko zdravlje ili postojeće razine onečišćenja zraka na području, uključujući informacije usmjerene na ranjive skupine, te da objave ljestvicu najvećeg i najmanjeg napretka postignutog u zonama kvalitete zraka; vjeruje da bi kampanje podizanja svijesti o razornim učincima onečišćenja zraka pored relevantnih izvora onečišćenja i/ili postavljanje zaslona s prikazom kvalitete zraka također mogle poboljšati svijest i informiranje javnosti i potaknuti promjenu ponašanja i obrazaca koja može pridonijeti kvaliteti zraka;
57. poziva Komisiju i države članice da provode i promiču alate za poticanje sudjelovanja javnosti u provedbi direktiva o kvaliteti zraka, primjerice da države članice razviju internetski alat i/ili aplikaciju kojom informiraju građane o kvaliteti zraka i njegovu učinku na zdravlje ljudi, a koji im omogućuje da zatraže mjerne postaje ili točke

uzorkovanja zraka, prijavljuju povrede u vezi s kvalitetom zraka ili Komisiji pruža povratne informacije o pitanjima vezanim uz mjere država članica za kvalitetu zraka;

58. ističe da organizacije civilnog društva, aktivisti za zaštitu okoliša i istraživački novinari, zbog svoje blizine i izravnog pristupa podacima na terenu, imaju ključnu ulogu u poticanju i kontroli provedbe zakonodavstva o kvaliteti zraka te stoga moraju biti u potpunosti uključeni u postupke savjetovanja.
59. poziva Komisiju da ažurira direktive o kvaliteti zraka kako bi se uključile izričite odredbe kojima se jamči pravo građana na pristup pravosuđu u skladu s Aarhuškom konvencijom i poziva Vijeće da olakša njezinu provedbu, što je posebno važno kada Vijeće djeluje u svom svojstvu zakonodavca;

Ostale preporuke

60. poziva Komisiju da razmotri mogućnost reguliranja kvalitete zraka u zatvorenom prostoru neovisno ili kao dio zakonodavstva o održivim zgradama, uz obuhvaćanje kvalitete zraka u zatvorenim prostorima barem u javnim i komercijalnim nekretninama;
61. smatra da je ključno provesti sveobuhvatnu analizu rezultata mreže za praćenje i izraditi godišnja izvješća koja, s obzirom na to da su javno dostupna, uključuju prostorne i vremenske analize podataka i procjene učinka na kvalitetu života i ekosustava, popraćena preporukama o mjerama za rješavanje svih otkrivenih kroničnih ili epizodnih onečišćenja zraka;
62. smatra da bi, kao što je već slučaj u nekim gradovima s dobrim praksama na ovom području, države članice trebale poticati većinu gradova da razviju i provode planove za nepredviđene slučajeve i hitne slučajeve, koji će se aktivirati što je prije moguće kada se predvide ili stvarno ustanove visoke koncentracije onečišćujućih plinova i čestica koje ugrožavaju javno zdravlje;
63. ističe da je nužno poboljšati radne uvjete radnika u prometnom sektoru boljom zaštitom radnika koji su svakodnevno izloženi visokim razinama onečišćenja zraka i toksičnim parama te ulaganjem u njihovo prekvalificiranje, usavršavanje i osposobljavanje;
64. naglašava da će inovacije i istraživanje tehnologija s niskim emisijama i smanjenjem emisija pomoći u smanjenju emisija u svim sektorima; potiče Komisiju da poštuje načelo tehnološke neutralnosti;
65. potiče Komisiju i države članice da se pobrinu za to da se politikama kvalitete zraka jamče inovacije i konkurentnost u odgovarajućim sektorima te istodobno nastoje ostvariti ambicije za postizanje nulte stope onečišćenja;
66. poziva Komisiju i države članice da nastave podupirati forume i poticati savjetovanja s drugim zemljama u okviru napora za pronalazak učinkovitih rješenja i olakšavanje provedbe europskih, nacionalnih i lokalnih politika kojima se nastoje postići prihvatljivi standardi kvalitete zraka;

◦

◦ ◦

67. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji te vladama i parlamentima država članica.

26.2.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA PROMET I TURIZAM

upućeno Odboru za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane

o provedbi direktiva o kvaliteti zraka: Direktive 2004/107/EZ i Direktive 2008/50/EZ (2020/2091(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Carlo Fidanza

PRIJEDLOZI

Odbor za promet i turizam poziva Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

- A. budući da prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO) čestice, posebno sitne čestice ($PM_{2.5}$), uzrokuju najozbiljnije učinke na zdravlje; budući da se trenutačno radi na utvrđivanju dnevnih graničnih vrijednosti za čestice i $PM_{2.5}$;
1. ističe da, iako su se emisije većine onečišćujućih tvari povezanih s prometom znatno smanjile tijekom posljednjih desetljeća, u EU-u i dalje postoje stalna žarišta u kojima su razine onečišćenja zraka previsoke, posebno u urbanim područjima, u kojima je za određene onečišćujuće tvari jedan na svakih šest stanovnika i dalje izložen koncentracijama onečišćenja zraka koje su iznad standarda EU-a u pogledu kvalitete zraka; ističe da su prevelike razine onečišćenja zraka posebno rizične za zdravlje osoba koje žive u gradskim područjima i u blizini prometnih čvorišta;
2. podsjeća da, prema WHO-u, onečišćenje zraka predstavlja najveći ekološki rizik za ljudsko zdravlje jer povećava učestalost respiratornih i kardiovaskularnih bolesti te rizik od srčanih udara, raka, dijabetesa, pretilosti i demencije;
3. pozdravlja uspostavu akcijskog plana Komisije za nultu stopu onečišćenja te upozorava na potrebu za jasnim ciljevima koji bi omogućili stvarnu promjenu te konkretnim zadacima za različite države članice i regije;
4. izražava zabrinutost zbog toga što neki standardi EU-a za kvalitetu zraka nisu u potpunosti usklađeni s utvrđenim zdravstvenim preporukama; potiče Komisiju da ažurira referentne vrijednosti za ultrasitne čestice, metan i crni ugljik u skladu s predstojećim preporukama Svjetske zdravstvene organizacije;
5. smatra da je, kako bi se poboljšala kvaliteta zraka u žarištima, ključno kretati se u smjeru održivijeg prometnog sustava i dizajna infrastrukture za mobilnost s manje

onečišćenja, u cilju smanjenja zagušenja cestovnog prometa, posebno u urbanim područjima, te da je pritom potrebno koristiti se svim raspoloživim sredstvima na najučinkovitiji način i voditi računa o najnovijim znanstvenim dokazima i tehnološkim inovacijama; poziva Komisiju da pomogne državama članicama u provođenju redovitih provjera kvalitete njihove prometne infrastrukture kako bi se utvrdila područja u kojima je potrebno smanjiti zagušenja i provesti optimizaciju te da poduzme odgovarajuće mјere u tim područjima, među ostalim korištenjem dostupnih sredstava EU-a i boljim usmjeravanjem glavnih mehanizama financiranja, kao što su Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond, kako bi kvaliteta zraka postala samostalan prioritet;

6. potiče države članice te lokalna i regionalna tijela da osmisle i provedu strateške planove održive gradske mobilnosti utemeljene na dokazima, s ciljem koordiniranog planiranja politika, poticaja i subvencija usmjerenih na različite sektore i načine prijevoza, kao što su mјere za poticanje uvodenja e-punjenja i drugih alternativnih goriva ili pogonskih sustava, kao što su ukapljeni prirodni plin (LNG), litij-ionske baterije, vodik, gorivne ćelije i energija iz mreže, te ulaganja u održiv i pristupačan javni prijevoz, mјere za obnovu postojećeg vozognog parka, ulaganja u tehnologiju povezanu s čistim načinima prijevoza i mobilnost kao uslugu, kao i za infrastrukturu za aktivnu i zajedničku mobilnost s nultim emisijama, područja s niskim emisijama, sustave za punjenje vozila te mјere povezane s potražnjom kako bi se podigla razina osvještenosti javnosti i intenzivrale komunikacijske aktivnosti u vezi s ulogom EU-a u suočavanju s problemom onečišćenja zraka;
7. ističe potrebu da se uzmu u obzir struktura ograničenja na koja mogu naići najudaljenije regije i otoci prilikom uvođenja alternativnih načina prijevoza; poziva Komisiju i vlade najudaljenijih regija da osmisle akcijski plan usmjeren na pružanje poticaja i posebnih sredstava za financiranje prijevoza u tim regijama;
8. ističe da je na lokalnoj i regionalnoj razini važno imati dovoljno stručnog znanja i resursa za izradu planova za kvalitetu zraka te razradu odabira, provedbe i evaluacije mјera za poboljšanje kvalitete zraka; u tom pogledu ističe potrebu za podizanjem razine svijesti o dostupnim finansijskim sredstvima, tehničkim resursima i fleksibilnim načinima prilagodbe lokalnim i regionalnim okolnostima;
9. ističe da se u nedavno objavljenoj strategiji Komisije za održivu i pametnu mobilnost zagovara povećanje modalnih udjela kolektivnog prijevoza, pješačenja i vožnje biciklom, kao i automatizirane, povezane i multimodalne mobilnosti, kako bi se znatno smanjilo onečišćenje i zagušenje prometa, posebno u gradovima, te poboljšali zdravlje i dobrobit građana;
10. naglašava da su usluge javnog prijevoza, posebno u ruralnim područjima, često nezadovoljavajuće, neredovite i skupe;
11. poziva na odgovarajuća ulaganja u opsežnu biciklističku infrastrukturu, posebno u urbanim područjima, kako bi se zajamčila sigurnost svih nezaštićenih sudionika u cestovnom prometu i povećala privlačnost bicikliranja kao učinkovitog i zdravog načina putovanja na posao; naglašava da je važno osigurati neometanu intermodalnost između putovanja željeznicom i biciklom kako bi se ponudilo održivo putovanje na posao u ruralnim i urbanim sredinama; potiče da se u tu svrhu proširi mreža EuroVelo;

12. podsjeća da se Komisija u svojoj komunikaciji o europskom zelenom planu obvezala na akcijski plan nulte stope onečišćenja; smatra da je ažuriranje postojećeg zakonodavstva EU-a o kvaliteti zraka i osiguravanje njegove pravovremene provedbe od ključne važnosti za uspješno rješavanje problema onečišćenja zraka;
13. ponovno ističe da je važno da se u znatnoj mjeri prijede s cestovnog prijevoza na načine prijevoza koji manje onečišćuju, kao što su kombinirani prijevoz, unutarnji plovni putovi i željeznica, te da bi se u tu svrhu posebno trebalo iskoristiti obilježavanje Europske godine željeznica 2021.; u tom pogledu ističe da je potrebno hitno poboljšati i modernizirati željezničku infrastrukturu, pri čemu će se potpuno primijeniti Europski sustav za upravljanje željezničkim prometom (ERTMS), ukloniti uska grla i dovršiti veze koje nedostaju, posebno u okviru transeuropske prometne mreže, te dodatno olakšati i poticati intermodalnost i multimodalnost; smatra da bi taj pristup kod posljednjih kilometara i srednjih udaljenosti trebalo kombinirati s potrebom da se cestovni prijevoz učini učinkovitijim i održivijim;
14. ističe da je nužno poboljšati radne uvjete radnika u prometnom sektoru boljom zaštitom radnika koji su svakodnevno izloženi visokim razinama onečišćenja zraka i toksičnim parama te ulaganjem u njihovo prekvalificiranje, usavršavanje i osposobljavanje;
15. ističe da se ispravno provođenje i primjenjivanje direktiva o kvaliteti zraka pokazalo kao izazovno; stoga traži da se prije predlaganja novih mjera pravilno provede i hitno primjeni Direktiva 2008/50/EZ i svo ostalo postojeće zakonodavstvo koje se odnosi na emisije iz prometa; potiče Komisiju i države članice da nastave surađivati sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom na ažuriranju globalnih smjernica za kvalitetu zraka u skladu s najnovijim dostupnim dokazima kako bi se na kraju tog procesa provela procjena učinka u području kvalitete zraka i po potrebi razmotrila mogućnost revizije postojećeg zakonodavstva EU-a;
16. pozdravlja Komisiju u provjeru prikladnosti direktiva o kvaliteti zraka iz 2019.; poziva Komisiju da istraži načine za brzu i učinkovitu suradnju s nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima kako bi se promicala usklađenost sa zakonodavstvom o kvaliteti zraka, među ostalim financiranjem EU-a; poziva Komisiju da pruži tehničku pomoć i stručno znanje nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima koje se suočavaju s poteškoćama pri primjeni i provedbi zakonodavstva o kvaliteti zraka;
17. podsjeća da je Komisija u procjeni učinka iz 2005. koja je prethodila prijedlogu trenutačnih direktiva o kvaliteti zraka izravne troškove usklađivanja s predloženim direktivama procijenila na od pet do osam milijardi EUR, a uštide na zdravstvenim troškovima 2020. na između 37 i 119 milijardi EUR godišnje, na temelju čega je zaključeno da bi koristi od politike u području kvalitete zraka znatno premašile troškove provedbe;
18. potiče Komisiju i države članice da osiguraju da se politikama kvalitete zraka jamče inovacije i konkurentnost u povezanim sektorima te istodobno nastoje ostvariti ambicije za postizanje nulte stope onečišćenja;
19. podsjeća da je u tijeku 31 postupak zbog povrede protiv 18 država članica zbog manjkavog praćenja ili prekoračenja razina koncentracije onečišćenja zraka, što potvrđuje rašireni jaz u provedbi direktiva o kvaliteti zraka diljem Unije; poziva

Komisiju da smanji kašnjenja u različitim fazama tih postupaka zbog povrede kako bi se spriječilo širenje takvih razlika u provedbi;

20. podsjeća da se, osim toga, u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda 23/2018 o onečišćenju zraka također navodi velik broj postupaka zbog povrede prava koji se odnose na ograničenja kvalitete zraka te dokazi o brojnim nedostacima u provedbi zakonodavstva o kvaliteti zraka diljem Unije; napominje da se taj jaz u provedbi s vremenom proširuje, između ostalog i zbog čestih dugotrajnih kašnjenja u različitim fazama postupaka zbog povrede, koji obično traju između šest i osam godina; smatra da je dvogodišnje razdoblje koje Komisija ima na raspolaganju za izdavanje obavijesti o prekoračenju graničnih vrijednosti predugo da bi se zajamčila pravodobna provedba;
21. sa zabrinutošću prima na znanje primjedbe Europskog revizorskog suda da su planovi za kvalitetu zraka koji su usmjereni na ispravljanje prekoračenja graničnih vrijednosti često neučinkoviti, posebno zbog nedostatka dostatnih ciljanih mjera za smanjenje emisija na izvoru;
22. podsjeća da je cestovni promet i dalje najveći izvor emisija dušikovog oksida te da emisijama čestica u Uniji doprinosi u udjelu od 10 % do 11 %; podsjeća da je, dok se ukupne emisije čestica iz cestovnog prometa smanjuju, udio koji vozila emitiraju iz guma, kočnica i spojki te zbog trošenja cesta sve veći; poziva Komisiju da procijeni načine za smanjenje emisija iz cestovnog prometa koje nisu rezultat ispušnih plinova; nadalje, očekuje da će se u sklopu predstojeće revizije emisijskih normi za automobile, kombije, kamione i autobuse nakon norme Euro 6/VI postaviti ambiciozni i ostvarivi ciljevi u pogledu standarda onečišćenja zraka za sva vozila, na temelju stvarnih uvjeta vožnje;
23. poziva Komisiju i države članice da osiguraju bolju provedbu emisijskih standarda u postojećem zakonodavstvu i da podižu svijest o prilikama za njihovo usklađivanje s ekološkim standardima rabljenih automobila, primjerice naknadnom prilagodbom;
24. naglašava da je najučinkovitiji način za smanjenje onečišćenja zraka iz cestovnog prometa promicanje prelaska s konvencionalnog goriva na čišća alternativna goriva, kako je opisano u Direktivi 2014/94/EU o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva; smatra da bi predstojeća revizija Uredbe (EU) 2019/631 o utvrđivanju standardnih vrijednosti emisija CO₂ za nove osobne automobile i za nova laka gospodarska vozila ubrzala uvođenje vozila s nultim i niskim emisijama;
25. napominje da pomorski promet također znatno doprinosi onečišćenju zraka na europskim obalama; poziva Komisiju da u kontekstu predstojeće revizije Direktive o infrastrukturi za alternativna goriva potakne upotrebu električne energije s obale u lukama kako bi se potaknula primjena te tehnologije;
26. ističe utjecaj zrakoplovstva na onečišćenje zraka i njegove negativne učinke na zdravlje; u tom pogledu podsjeća da se zahvaljujući opskrbni zrakoplovu koji su u stanju mirovanja električnom energijom u zračnim lukama može poboljšati kvaliteta zraka te stoga potiče države članice da zajamče da se u njihovim nacionalnim okvirima politika uzme u obzir potreba za instaliranjem opreme za opskrbu električnom energijom u zračnim lukama u skladu s Direktivom (EU) 2014/94;

27. podsjeća na goleme razlike u načinu i mjestu mjerena i praćenja onečišćenja zraka u EU-u; smatra da je to ozbiljan problem te poziva na uvođenje jedinstvenih kriterija za mjerjenje onečišćenja zraka i postavljanje stanica za uzorkovanje; žali zbog toga što su u nekim slučajevima očitanja kvalitete zraka nepouzdana ili se ne mogu provesti zbog nedostatka mreža senzora; ističe da je u svim državama članicama potrebno uspostaviti odgovarajuće, usklađene i standardizirane metode i postupke izvješćivanja i praćenja onečišćenja zraka kako bi se zajamčilo da su prikupljeni podaci točni, neizmijenjeni i usporedivi; u tom pogledu poziva Komisiju i države članice da poboljšaju praćenje i provedbu direktiva o kvaliteti zraka kako bi se uklonile povezane rupe u zakonu; potiče daljnju upotrebu i integraciju satelitskih podataka iz usluga praćenja stanja atmosfere programa Copernicus, uz inovativno i prilagodljivo praćenje kvalitete zraka s pomoću jeftinih senzora za onečišćenje zraka i metoda umjetne inteligencije, te sustavno uvođenje 5G i gigabitne infrastrukture duž velikih gradskih i ruralnih prometnih koridora i u blizini prometnih čvorišta kako bi se poboljšalo izvješćivanje i praćenje;
28. ističe da organizacije civilnog društva, aktivisti za zaštitu okoliša i istraživački novinari, zbog svoje blizine i izravnog pristupa podacima na terenu, imaju ključnu ulogu u poticanju i kontroli provedbe zakonodavstva o kvaliteti zraka te stoga moraju biti u potpunosti uključeni u postupke savjetovanja.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	25.2.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0: 29 17 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Magdalena Adamowicz, Andris Ameriks, José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Marco Campomenosi, Massimo Casanova, Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Andor Deli, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Ismail Ertug, Gheorghe Falcă, Giuseppe Ferrandino, João Ferreira, Mario Furore, Søren Gade, Isabel García Muñoz, Jens Gieseke, Elsi Katainen, Elena Kountoura, Julie Lechanteux, Bogusław Liberadzki, Peter Lundgren, Benoît Lutgen, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Marian-Jean Marinescu, Tilly Metz, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Philippe Olivier, Rovana Plumb, Dominique Riquet, Dorien Rookmaker, Massimiliano Salini, Sven Schulze, Vera Tax, Barbara Thaler, István Ujhelyi, Petar Vitanov, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Lucia Vuolo, Roberts Zīle, Kosma Złotowski
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Clare Daly, Carlo Fidanza, Marianne Vind

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

29	+
ECR	Carlo Fidanza, Roberts Zīle, Kosma Złotowski
ID	Marco Campomenosi, Massimo Casanova, Lucia Vuolo
NI	Mario Furore, Dorien Rookmaker
PPE	Magdalena Adamowicz, Andor Deli, Gheorghe Falca, Jens Gieseke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Benoît Lutgen, Marian-Jean Marinescu, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Massimiliano Salini, Sven Schulze, Barbara Thaler, Elissavet Vozemberg-Vrionidi
Renew	José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Søren Gade, Elsi Katainen, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Dominique Riquet
S&D	Giuseppe Ferrandino

17	-
S&D	Andris Ameriks, Ismail Ertug, Isabel García Muñoz, Bogusław Liberadzki, Rovana Plumb, Vera Tax, István Ujhelyi, Marianne Vind, Petar Vitanov
The Left	Clare Daly, João Ferreira, Elena Kountoura
Verts/ALE	Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Tilly Metz

3	0
ECR	Peter Lundgren
ID	Julie Lechanteux, Philippe Olivier

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	4.3.2021	
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:	43 33 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Nikos Androulakis, Bartosz Arłukowicz, Margrete Auken, Simona Baldassarre, Marek Paweł Balt, Traian Băsescu, Aurélia Beigneux, Monika Beňová, Sergio Berlato, Alexander Bernhuber, Malin Björk, Simona Bonafè, Delara Burkhardt, Pascal Canfin, Sara Cerdas, Mohammed Chahim, Tudor Ciuhodaru, Nathalie Colin-Oesterlé, Esther de Lange, Christian Doleschal, Marco Dreosto, Bas Eickhout, Cyrus Engerer, Eleonora Evi, Agnès Evren, Pietro Fiocchi, Andreas Glück, Catherine Griset, Jytte Guteland, Teuvo Hakkarainen, Anja Hazekamp, Martin Hojsík, Pär Holmgren, Jan Huitema, Yannick Jadot, Adam Jarubas, Petros Kokkalis, Ewa Kopacz, Joanna Kopcińska, Ryszard Antoni Legutko, Sylvia Limmer, Javi López, César Luena, Fulvio Martusciello, Liudas Mažylis, Joëlle Mélin, Tilly Metz, Dolors Montserrat, Alessandra Moretti, Dan-Ştefan Motreanu, Ville Niinistö, Ljudmila Novak, Grace O'Sullivan, Stanislav Polčák, Jessica Polfjärd, Luisa Regimenti, Frédérique Ries, María Soraya Rodríguez Ramos, Sándor Rónai, Rob Rooken, Silvia Sardone, Christine Schneider, Günther Sidl, Ivan Vilibor Sinčić, Linea Søgaard-Lidell, Nicolae Štefănuță, Nils Torvalds, Edina Tóth, Véronique Trillet-Lenoir, Petar Vitanov, Alexandr Vondra, Pernille Weiss, Emma Wiesner, Michal Wiezik, Tiemo Wölken, Anna Zalewska	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	João Ferreira, Sven Giegold, Norbert Lins	

KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU

43	+
NI	Ivan Vilibor Sinčić
PPE	Stanislav Polčák, Michal Wiezik
Renew	Pascal Canfin, Martin Hojsík, Jan Huitema, Frédérique Ries, María Soraya Rodríguez Ramos, Nicolae Štefănuță, Linea Søgaard-Lidell, Nils Torvalds, Véronique Trillet-Lenoir, Emma Wiesner
S&D	Nikos Androulakis, Marek Paweł Balt, Monika Beňová, Simona Bonafè, Delara Burkhardt, Sara Cerdas, Mohammed Chahim, Tudor Ciuhodaru, Cyrus Engerer, Jytte Guteland, Javi López, César Luena, Alessandra Moretti, Sándor Rónai, Günther Sidl, Petar Vitanov, Tiemo Wölken
The Left	Malin Björk, João Ferreira, Anja Hazekamp, Petros Kokkalis
Verts/ALE	Margrete Auken, Bas Eickhout, Eleonora Evi, Sven Giegold, Pär Holmgren, Yannick Jadot, Tilly Metz, Ville Niinistö, Grace O'Sullivan

33	-
ECR	Pietro Fiocchi, Joanna Kopcińska, Ryszard Antoni Legutko, Rob Rooken, Alexandr Vondra, Anna Zalewska
ID	Simona Baldassarre, Aurélia Beigneux, Marco Dreosto, Catherine Griset, Teuvo Hakkarainen, Sylvia Limmer, Joëlle Mélin, Luisa Regimenti, Silvia Sardone
PPE	Bartosz Arłukowicz, Traian Băsescu, Alexander Bernhuber, Christian Doleschal, Adam Jarubas, Ewa Kopacz, Esther de Lange, Norbert Lins, Fulvio Martusciello, Liudas Mažylis, Dolors Montserrat, Dan-Ştefan Motreanu, Ljudmila Novak, Jessica Polfjärd, Christine Schneider, Edina Tóth, Pernille Weiss
Renew	Andreas Glück

3	0
ECR	Sergio Berlato
PPE	Nathalie Colin-Oesterlé, Agnès Evren

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani